Ankenævnet for Forsikring

Den 16. september 2015 blev i sag nr. 87953:

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxx

mod

AP Pension
Østbanegade 135
2100 København Ø

afsagt

k e n d e l s e :

_____

Forsikringstageren, der er født i 1945, har pensionsordning i AP Pension. Klageren har nedlagt påstand om, at hans regulerede levetid bringes tilbage til den levetid, som var gældende før omvalget til FSP Markedsrente i 2011. Han er desuden utilfreds med, at selskabet har afvist at fremsende oplysninger om vilkår og saldo for et depot, klageren har i et andet pensionsselskab, men som det indklagede selskab har fået overdraget rettighederne til. Nævnet har forstået klageren således, at klageren også kræver omvalg.

Det fremgår af sagen, at klageren oprindeligt blev optaget i FSP Pension. I 2011 accepterede han et tilbud fra FSP Pension om omvalg af pensionsordning, der involverede overgang fra ordning med ydelsesgaranti til ordning med markedsrente. I januar 2011 indførte Finanstilsynet en ny levetidsmodel, hvilket har medført en ændring af prognoserne for klagers pensionsudbetalinger. Klager ønsker, at den regulerede levetid bringes tilbage til den levetid, der var gældende før hans omvalg. Han ønsker desuden, at selskabet fremsender oplysninger om vilkår og saldo for et depot, han har i et andet pensionsselskab, men som det indklagede selskab har fået overdraget rettighederne til.

Selskabet henviser til, at det hverken er berettiget eller forpligtet til at anvende et andet levetidsgrundlag end det, selskabet har anmeldt til Finanstilsynet, og at klager er blevet fuldt kompenseret for de hensættelser, der var på levetider på omvalgstidspunktet i

henhold til kompensationsmodel, der er udarbejdet med Finanstilsynet. Selskabet har desuden henvist til, at klagerens krav er forældet, og at klager har udvist retsfortabende passivitet. Endvidere afviser selskabet at fremsende oplysninger om depotet i et andet pensionsselskab.

Klageren har i klageskemaet dateret 25/4 2015 bl.a. anført:

"

2. Hvad vil De konkret opnå hos selskabet? (skal udfyldes)

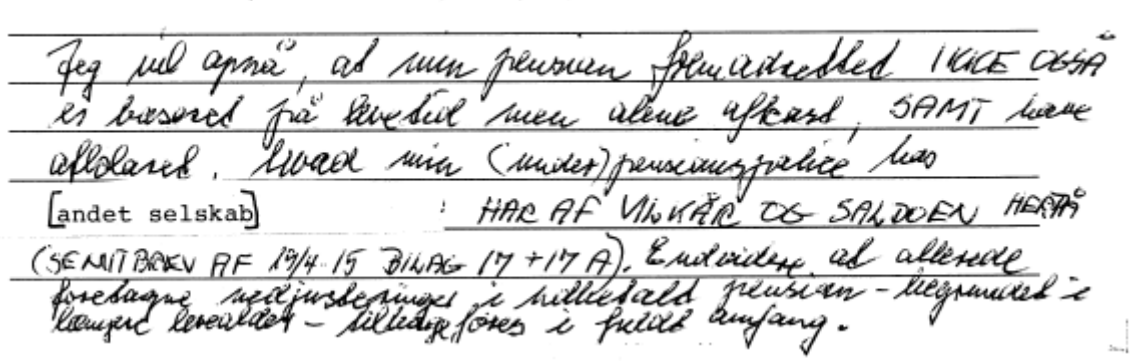

"

I vedlagte sagsfremstilling af 19/4 2015 har han yderligere anført:

> "Jeg har med interesse læst artiklen i Jyllands Postens erhvervssektion den 16. april 2015 om 330 tidligere FSP kunder, der trækker AP Pension i ankenævnet på grund af utilstrækkelig rådgivning i forbindelse med opgivelsen af afkastgarantien i 2011.
>
> Jeg har indtil læsningen af artiklen været ubekendt med, at denne sag kører.
>
> Min sag er fuldstændig identisk, og jeg anmoder venligst om, at min sag behandles sammen med ovennævnte 330, idet jeg selv har protesteret overfor AP Pension. (Se bilag 1, 2 og 3)
>
> Uanset protester kører AP Pension fortsat med nedsættelser begrundet i levealder, man nævner intet om de opnåede resultater i den valgte markedsordning. (Se bilag 4). Det protesterer jeg fortsat imod. (Se bilag 5)
>
> I AP Pensions brev af 17. febr. 2014 nævnes intet om opnåede afkast, men jeg bliver henvist til at klage til Dem, hvilket jeg indtil i dag har undladt, da jeg hele tiden har troet på en dialog med AP Pension. (Se bilag 6, 7 og 8). Jeg modtager blot nye meddelelser om nedsættelse i brev af april 2014. (Se bilag 9).
>
> Dog modtager jeg brev af 4. april 2014, der viser, at en del af min pension fortsat står til gennemsnitsrente (Der er hos [andet pensionsselskab] - og er en 'underpolice' af AP Pensionsordningen) (Se bilag 10).
>
> I forlængelse heraf har man den 8. maj 2014 sendt en opgørelse over afkastet hos AP Pension. Afkastene var pæne, men kun for den del, der er placeret i AP Pension. Der var

intet med om '[andet pensionsselskab]-ordningen'. I forlængelse heraf har jeg flere gange bedt om, at AP Pension skaffer disse oplysninger. (Der er rykket for svar 10/5, 23/5, 27/6) (Se også bilag 12 og 13)

Jeg har selv tidligere forsøgt at få oplysningerne fra [andet pensionsselskab], men [andet pensionsselskab] henviser til AP Pension - tidl. FSP. (Se bilag 14).

Jeg havde tidligere regnet med, at jeg var med i den gruppe af ældre pensionister, der ville modtage en ekstra kompensation, men der var ikke noget til mig, hvilket undrede mig, da jeg i sagens natur havde en gammel pensionsordning med FSP. (Se bilag 15).
12. dec. 2014 modtog jeg så et nyt brev om nedsættelse af pensionen, hvor man igen bruger øget levetid som argument. (Se bilag 16).

Dette foranledigede mig til at sende brev af 30. dec. 2014 (Se bilag 17 og 17 A), hvor jeg igen efterlyser svar, bl.a. dels på udviklingen i [andet pensionsselskab] og dels på vilkårene samme sted og endelig på, hvilken gruppe min pension i FSP tilhørte og hvilke, der har fået kompensation.

Jeg har rykket for svar den 9. febr. 2015, og fik da en henvendelse den 3. marts 2015, som jeg omgående besvarede (Se bilag 19), men siden er der ikke sket noget.

Jeg prøvede at ringe AP Pension op den 14. april 2015, og talte med en dame, der præsenterede sig som [medarbejder 1]. Hun ville sige til min sidste kontakt, [medarbejder 2] - der var på ferie - at jeg havde ringet.

Som det fremgår, har jeg forsøgt at få manglende oplysninger af forskellig art i længere tid - desværre forgæves - derfor denne klage, som jeg ønsker De medtager sammen med ovennævnte 330 andre pensionisters sager."

Selskabet har i brev af 19/5 2015 til nævnet heroverfor bl.a. anført:

"**1. Klagers holdning**
[Klageren], herefter omtalt som Klager, ønsker i klageskemaet at opnå, at hans pensionsordning i AP Pension ikke baseres på levetid men alene på afkast. Ud fra sammenhængen og vedhæftede brev fra Klager, tillader vi os at lægge til grund for klagen, at Klager ønsker at opnår, at levetidsforudsætningerne, som ligger til grund for beregning af hans pensioner, forbliver som før Pensionsvalg 2011. Hvis denne antagelse er ukorrekt, hører vi gerne snarest herom.

2. Selskabets holdning.
…
Selskabet mener ikke, at klager skal have medhold i sin klage, fordi selskabet hverken er forpligtet eller -berettiget til at anvende et andet levetidsgrundlag ved beregning af Klagers dækninger, end den/de levetidsforudsætninger, som selskabet har anmeldt til Finanstilsynet iht. Lov om Finansiel virksomhed §§ 20 og 21, og fordi at Klager var grundigt informeret om, at han opgav sin ydelsesgaranti inden han traf sit valg i 2011.

Klager kan ikke forblive i sin nuværende pensionsordning i markedsrente med andre beregningsforudsætninger, end selskabet har anmeldt til Finanstilsynet. Imødekommes Klagers påstand vil dette indebære, at Klagers valg i 2011 skal kunne tilsidesættes som ugyldigt.

Selskabet fastholder, at klager i 2011 har indgået en bindende aftale. Selskabet finder ikke, at Klager har sandsynliggjort, at der foreligger forhold, som kan føre til, at klagers i øvrigt gyldige og bindende accept af omvalg fra gennemsnitsrente til markedsrente i april/maj 2011 tilsidesættes som ugyldigt med den følge, at klagers pensionsordning kan føres tilbage til gennemsnitsrente med ydelsesgaranti, som om omvalg ikke havde fundet sted.

Særligt finder selskabet ikke, at Klager har sandsynliggjort, at aftalen kan tilsidesættes efter forudsætningslæren, idet selskabet gør gældende, at Klager ikke har sandsynliggjort, at der foreligger urigtige eller bristede forudsætninger, idet selskabet gør gældende, at:

- det kendt for Klager, at omvalget medførte, at Klager ikke længere havde ydelsesgaranti, og at ydelserne derfor kunne falde,

- skift af 'investeringsform' - som nævnt i omvalgsmaterialet - går på skiftet fra et garanteret produkt til et ugaranteret markedsrenteprodukt - ikke kun på afkastet

- det ikke var ukendt for Klager, at der forventedes længere levetider, som ville kunne få betydning for beregning af ydelserne i deres pensionsordning,

- det ikke var ukendt for Klager, at beregning af ydelserne følger det til enhver tid gældende beregningsgrundlag, og derfor kunne ændres, efter at garantien var bortfaldet,

- omvalg skete til et velkendt standardiseret pensionsprodukt

- klager er (tidligere) bankmand, som forudsættes at have særlig viden om finansielle produkter.

Selskabet finder ikke, at Klager har godtgjort, at netop forudsætningen om, at Klager ved omvalget overtog risikoen for levetiderne på tidpunktet for Pensions-valg 2011 var væsentlig og bestemmende for Klager, idet selskabet gør gældende, at:

- omvalgsmaterialet for at fremstå forståeligt alene skal oplyse om væsentlige fordele og ulemper,

- at selskabet har omtalt alle væsentlige fordele og ulemper i informationsmaterialet, herunder fremgik det flere steder, at ydelsen efter omvalget var ugaranteret og kunne falde,

- levetidsrisikoen ikke var så væsentlig på daværende tidspunkt, at den burde være omtalt i omvalgsmaterialet,

- at omvalgsmaterialet var udarbejdet efter markedsstandard i 2011

- at Finanstilsynet i forbindelse med sin inspektion i 2011 ikke vurderede, at der ikke skulle gives information om levetidsrisikoen, uagtet at Finanstilsynet netop i samme periode havde stort fokus på det nye levetidsbenchmark,

- Finanstilsynet i forbindelse med sagen i 2014 ikke vurderede, at der skulle være givet information om levetidsrisikoen,

- selskabet på daværende tidspunkt vurderede, at overtagelsen af levetidsrisikoen ville kunne opvejes af det større investeringsafkast i markedsrente,

- selskabet finder det tværtimod sandsynligt, at Klager ville have gennemført omvalget, selv om de havde været informeret yderligere om levetidsrisikoen, idet levetidsrisikoen i 2011 var af underordnet betydning i forhold til muligheden for et højere afkast.

Selskabet finder ikke, at Klager har sandsynliggjort, at selskabet vidste eller burde vide, at netop forudsætningen om, at Klager overtog levetidsrisikoen var væsentlig og bestemmende for Klagers valg, idet:

- ledelsen i selskabet ikke har skjult oplysninger for kunderne i forbindelse med omvalget

- det ikke i 2011 var kendt eller burde have været kendt for ledelsen i det daværende FSP Pension, at forudsætningen om, at Klager ved omvalget overtog risikoen for levetiderne på tidpunktet for Pensionsvalg 2011 var væsentlig for dem

- det ikke i 2011 var eller burde være kendt for ledelsen, at forudsætningen var så væsentlig, at kunderne ikke ville gennemføre omvalget, hvis dette havde været klart for Klager,

Selskabet finder ikke, at det vil være rimeligt at lade selskabet bære risikoen for at der foreligger bristede forudsætninger, idet:

- Selskabet med den betalte kompensation endeligt og fuldstændigt har gjort op med alle krav i anledning af omvalget

- det vil belaste selskabet - og dermed selskabets øvrige kunder - med en uforholdsmæssig stor økonomisk byrde i forhold til kundernes evt. gevinst ved annullering, dersom Klagers omvalg erklæres ugyldigt

- tilsidesættelse af Pensionsvalg 2011 ville indebære, at Klager retrospektivt er sluppet for investeringsrisikoen på et tidspunkt, hvor denne risiko er blevet realiseret med lave renteprognoser, hvilket vil være urimeligt overfor de øvrige kunder og i strid med almindelige regler om fortrydelsesret for markedsrente-produkter, jf. forsikringsaftalelovens § 97a og forarbejderne hertil.

Selskabet gør videre gældende, at Klager modtog pension fra selskabet i december 2011, og som følge heraf har modtaget udbetalingsmeddelelsen fra 2011 til pensionister, som bl.a. havde følgende ordlyd:

> *'FSP's bestyrelse har besluttet, at årsreguleringen af pensionerne i markedsrente udsættes, indtil medlemssystemet er tilrettet. Du vil derfor ikke opleve en regulering af din pension pr. 1. januar 2012, selvom afkastet år til dato er negativt. Du kan følge afkastet på www.fsp.dk. Det er fortsat dig selv, der bærer investeringsrisikoen i markedsrente, hvorfor den udsatte regulering finansieres via din reserve. Retter markederne sig ikke i løbet af 2012, vil du derfor opleve en negativ regulering af din pension efterfølgende.*
>
> *Reguleringen vil være afhængig af din alder, og det fulde afkast tilskrives fortsat direkte, men der er en forsinkelse på virkningen på udbetalingen. Dine udbetalinger vil*

i fremtiden tillige blive påvirket af stigende levetider, som betyder, at dine udbetalinger kan nedsættes, hvis vi forventer, at medlemmerne generelt lever længere og skal have udbetalt alderspension i flere år. Dette indarbejdes i den nye udjævningsmekanisme.'

Selskabet gør på denne baggrund gældende, at Klager under alle omstændigheder har kendt til betydningen af forlængede levetider siden Klager modtog brev fra selskabet i december 2011. Klager kontaktede ganske vist selskabet ved mail af 16. december 2011, men Klager forfulgte ikke kravet yderligere efter modtagelsen af selskabets svar den XX. januar 2012. Dette indebærer at Klager efter selskabets opfattelse har udvist retsfortabende passivitet, dersom der i øvrigt måtte bestå et krav om tilsidesættelse af den indgåede aftale om Pensionsvalg 2011.

Endeligt gør selskabet gældende at Klagers krav er forældet. Klager har indbragt sagen for Ankenævnet for Forsikring den 25. april 2015. Forældelsesfristen skal principielt regnes fra omvalgstidspunktet i 2011, da den udløsende begivenhed skete på dette tidspunkt. Fristen har dog været suspenderet frem til det tidspunkt, hvor klager blev klar over sit krav. Det blev Klager, da Klager blev klar over, at der var et muligt problem på grund af levetidsrisikoen i december 2011, hvor bilag 18 blev udsendt og ved selskabets brev af 23. januar 2011. Der er således forløbet mere end 3 år fra forældelsesfristen blev suspenderet til klager har indbragt sagen for Ankenævnet for Forsikring.

2.2. Ordning i [andet pensionsselskab]
I forhold til Klagers spørgsmål til sin tidligere ordning i [andet pensionsselskab], skal vi beklage, at Klager som følge af en beklagelig misforståelse ikke tidligere har fået et klart svar på sin henvendelse. Svaret er, at klager har givet afkald på alle rettigheder til den tidligere ordning i [andet pensionsselskab], og har senest i forbindelse med Pensionsvalg 2011 ved sin underskrift af 2. maj 2011 endeligt og fuldstændigt overdraget den underliggende ordning til FSP Pension. Klager har derfor ingen rettigheder over depotet i [andet pensionsselskab]. Værdien af denne underliggende ordning indgår dog fortsat ved beregning af Klagers pension i AP Pension.

Selskabet fremhæver, at det fremgik helt klart af omvalgsmateriale og anden information i foråret 2011, at Klager ved omvalget opgav sin ydelsesgaranti, og kunne risikere, at pensionen ville falde.

Vi medgiver, at det ikke fremgik specifikt, at Klager overtog risikoen for udviklingen i levetider, hvilket skyldes at levetider på daværende tidspunkt blev vurderet som langt mindre væsentligt i forhold til at kunderne overtog investeringsrisikoen. Ingen kunne i foråret 2011 forudse i hvilket omfang Finanstilsynet ville kræve, at selskabet øgede den forventede levetid.
...
3.4.2. Brev til pensionister 2011
Medio december 2011 modtog alle daværende pensionister i det tidligere FSP et brev, som omhandlede det kommende års regulering af ydelser. Brevet er vedlagt som Bilag 15. Heraf fremgik:

'Årsregulering af din pension - i markedsrente
For at udjævne udsving på din pensionsudbetaling som følge af de seneste års betydelige uro på de finansielle markeder indfører FSP en udjævningsmodel med det formål, at store udsving i afkastet jævnes ud og derfor får en langsommere effekt på

den udbetalte ydelse. Det gælder både positive og negative afkast. Denne udjævningsmodel forventes færdigprogrammeret i løbet af 2012.

FSP's bestyrelse har besluttet, at årereguleringen af pensionerne i markedsrente udsættes, indtil medlemssystemet er tilrettet. Du vil derfor ikke opleve en regulering af din pension pr. 1. januar 2012. Det er fortsat dig selv, der bærer investeringsrisikoen i markedsrente, hvorfor den udsatte regulering finansieres via din reserve. Retter markederne sig ikke i løbet af 2012, vil du derfor opleve en negativ regulering af din pension efterfølgende.

Reguleringen vil være afhængig af din alder, og det fulde afkast tilskrives fortsat direkte, men der er en forsinkelse på virkningen på udbetalingen. Dine udbetalinger vil i fremtiden tillige blive påvirket af stigende levetider, som betyder, at dine udbetalinger kan nedsættes, hvis vi forventer, at medlemmerne generelt lever længere og skal have udbetalt alderspension i flere år. Dette indarbejdes i den nye udjævningsmekanisme.'

Som det fremgår af Klagers bilag 3 kontaktede Klager selskabet ved mail af 16. december 2011 som reaktion på meddelelsen om, at ydelsen kunne reguleres som følge af levetider. Selskabet svarede klager ved brev af 23. januar 2012 (Bilag 16), hvoraf bl.a. fremgår:

'Finanstilsynet har indført et nyt, skærpet benchmark for levetider, som afspejler, at vi lever længere. Der er som nævnt i FSP kun medlemmerne selv til at finansiere de øgede udgifter. Det gælder både medlemmer i gennemsnitsrente og markedsrente, hvor pensionsopsparingen i fremtiden skal dække udbetalinger i flere år....

I markedsrente er der ingen garantier, og det rummer den fordel for medlemmerne, at det er muligt gradvist hen over udbetalingsperioden at spare op til de længere levetider, men pengene skal fortsat indtjenes og lægges til side. Det er der intet nyt i, men i overensstemmelse med Finanstilsynets øgede fokus på reglerne for god skik vil vi i fremtiden med passende mellemrum gøre vores medlemmer opmærksom på denne afledede effekt af en i øvrigt særdeles positiv udvikling i levetiderne.'

Klager har som alle andre kunder i selskabet med denne pensionsordning hvert år på pensionsoversigten fået oplyst, at:

'Da din opsparing helt eller delvist er placeret i markedsrente, skal du være opmærksom på, at størrelsen af udbetalingen bliver omregnet årligt og vil være baseret på ordningens værdi.'

3.4.3. Brev til pensionister 2012
I december 2012 udsendte selskabet atter brev om det kommende års regulering af ydelsen (Bilag 17) til alle pensionister pr. 1. december 2012.
...
3.4.4. Finanstilsynets afgørelse af 2. april 2014
Selskabet gennemførte i august 2013 omvalg fra gennemsnitsrente til markedsrente for kunder med markedsrente i det tidligere AP Pension.

Samtidig modtog selskabet via Finanstilsynet henvendelser fra enkelte kunder, som var utilfredse med størrelsen af deres pensionsprognoser. Det blev i den forbindelse klart for selskabet, at ikke alle kunder under Pensionsvalg 2011 havde fået den fulde værdi af de garantier, der tilhørte kundegruppen for så vidt angår hensættelserne til levetidsrisikoen.

Selskabets bestyrelse besluttede derfor i december 2013, at hensætte et større beløb til kompensation ud over de 2 %, som blev givet kollektivt af FSP i 2011.
Selskabet var i efteråret 2013 og vinteren 2014 i tæt dialog med Finanstilsynet om metoderne for beregning af en sådan kompensation med henblik på at sikre, at en kompensationsmodel blev rimelig for alle kunder i selskabet. På grund af sagens principielle og bagudrettede karakter, blev sagen forelagt Det Finansielle Råd på et møde, hvor bl.a. også Forbrugerombudsmanden deltog.
...
4. Mulighed for at tilsidesætte Pensionsvalg 2011 som ugyldigt
Ved Pensionsvalg 2011 har Klager indgået aftale med selskabet, hvorefter klager har opgivet sin ydelsesgaranti og valgt at fortsætte sin pensionsopsparing i forsikringsklasse III, jf. FiL bilag 7. Grundlaget for aftalen er det samlede materiale, som selskabet har udsendt til klager, med oplysninger om Pensionsvalg 2011 og konsekvenserne heraf.

Aftaler er efter dansk ret bindende, og da klager ikke har benyttet fortrydelsesretten hverken i april eller juni 2011, er aftalen bindende efter udløbet af den seneste fortrydelsesret den 30. juni 2011.

Dansk ret anerkender, at en aftale i særlige tilfælde tilsidesættes, hvis der foreligger en ugyldighedsgrund, som fx umyndighed, vold, fejlskrift mv. Der ses ikke at foreligge sådanne forhold, at aftalen kan tilsidesættes efter aftalelovens regler herom.

Derudover er det antaget i retspraksis, at en aftale kan blive tilsidesat i særlige tilfælde, hvor løftegivers - dvs. i denne sag Klagers - væsentlige forudsætninger for aftaleindgåelsen er bristede eller urigtige. Det er dermed langt fra alle tilfælde af bristede eller urigtige forudsætninger, der medfører at løftegiver kan frigøres for løftet.

I udgangspunktet kan Klager ikke blive frigjort af deres omvalg, blot fordi en eller flere forudsætninger, som de hver i sær lagde til grund for deres valg, svigter eller er urigtige. Klager må som udgangspunkt selv tage risikoen for, at forudsætninger svigter eller er urigtig. Dette udgangspunkt gælder, uanset om klager misforstod faktiske eller juridiske forhold, eller om disse forhold senere ændrer sig uventet.

For så vidt angår forudsætningslæren henvises til praksis og teorien herom, herunder som gennemgået i Mads Bryde Andersen i 'Grundlæggende aftaleret' 3. udg. s. 402ff (Bilag 25).

Efter retspraksis er det en forudsætning for at tilsidesætte en i øvrigt gyldig aftale på baggrund af forudsætningslæren, at løftegiver (Klager) kan sandsynliggøre, at:

1. aftalen er indgået på baggrund af urigtige eller bristede forudsætninger, og
2. den urigtige eller bristede forudsætning har været så væsentlig for løftegiveren (Klager), at de hver i sær ikke ville have afgivet løftet (valgt om til markedsrente), hvis Klager havde vidst, at forudsætningen ikke var til stede eller ville briste, og
3. løftemodtageren (i dette tilfælde FSP Pension/AP Pension) havde indset eller burde have indset, at der her var tale om en væsentlig forudsætning for løftegiver. Man taler om, at væsentligheden skal have været kendelig for løftemodtageren.
4. det ud fra en afvejning af de involverede hensyn kan anses for rimeligt at lægge risikoen for, at en forudsætning er urigtig eller svigter på løftemodtageren (dvs.

FSP Pension/AP Pension). Det kan også udtrykkes således, at 'forudsætningen skal have været relevant'.

4.1. Er der forudsætninger, som er bristede elle urigtige?
Klager påstår, at de ved deres valg lagde til grund, at omvalget alene var et omvalg af investeringsformer, og at det stod klart, at der kunne være år med negativt afkast. Klager anfører, at selskabet undlod at omtale, at risikoen ved længere levetider ved valget overgik fra selskabet til det enkelte medlem, og at hvis dette havde været oplyst, og Klager havde kendt konsekvenserne heraf, ville de ikke have valgt om.

Indledningsvis bemærkes, at man kun meningsfyldt kan tale om bristede eller urigtige oplysninger, hvis løftegiver (klager) ikke på aftaletidspunktet havde kendskab til de rigtige og fuldstændige oplysninger.

4.1.2. Klart for Klager at ydelsesgarantien bortfaldt og at ydelsen kunne falde
Det er selskabets opfattelse, at Klager har været fuldt orienteret om, at Pensionsvalg 2011 medførte, at deres tidligere ydelsesgaranti bortfaldt, og at deres ydelser kunne blive nedsat som følge heraf.

Allerede fordi selskabet har anvendt begrebet 'ydelsesgaranti', som dækker alle garantier på ydelsen, og ikke 'rentegaranti', som dækker selve afkastgarantien, burde det have været klart for Klager, at der var andre forhold end afkastet, som kunne føre til nedsættelse af ydelsen.

Hertil kommer at produkter i markedsrente indebærer, at alle elementer er ugaranterede. Der er tale om et kendt, sædvanligt og gennemprøvet produkt, som har været udbudt som standardprodukt i danske pensionsordninger i hvert fald siden årtusindeskiftet. Klager er alle tidligere bankfolk og må derfor formodes at have et større kendskab til finansielle produkter, som fx markedsrenteprodukter, end mange af selskabets andre kunder.

Selskabet har tydeligt og gentagne steder i omvalgsmaterialet (Bilag 6-9) oplyst kunderne om, at deres ydelsesgaranti bortfaldt, og at ydelserne ville kunne falde som følge heraf. Selskabet finder det derfor dokumenteret, at klager i forbindelse med omvalget vidste, at konsekvensen af omvalg ville være, at:

- klager ikke længere har nogen ydelsesgaranti,
- pensionen kunne blive nedsat,
- klager selv bærer risikoen for tab og tilsvarende oppebærer gevinster ved højt afkast

Samtidig er produktet således sammensat, at det faktisk er afkastets størrelse i det enkelte år og det forventede afkast, som medfører, at pensionerne falder, fordi afkastet ikke er tilstrækkeligt til at dække de ugaranterede faktorer i beregningsgrundlaget.

Vi medgiver, at fokus i omvalgsmaterialet har været på risikoen ved afkastet, og at levetider ikke er udtrykkeligt omtalt. Baggrunden er, at der netop afkastet udgør langt den største risiko ved markedsrente, da ethvert tab reducerer depotet og dermed kan have meget vidtrækkende betydning for pensionsydelsen, mens de øvrige beregningsfaktorer i beregningsgrundet ikke reducerer depotet og derfor har langt mindre betydning.

AP Pension henleder opmærksomheden på, at Klager med deres omvalg har frasagt sig ydelsesgarantien, og har dermed accepteret at overtage risikoen for fald i ydel-

se/prognose. Ud fra betragtningen om det mindre i det mere, må en accept af at overtage den væsentlig mere sårbare markedsrisiko, som rummer risiko for selve opsparingen kunne rumme accept af risikoen ved beregning efter det til enhver tid gældende og anmeldte beregningsgrundlag, herunder med anvendelse af forventede levetider, henset til at ændringer i disse forudsætninger ikke indebærer risiko for tab på selve depotet.

Selskabet henviser til tidligere afgørelser om samme emne senest AFK 85178, hvor klager klagede over at selskabet ikke ville tilbageføre hendes ordning fra markedsrente til gennemsnitsrente. Klager havde modtaget samme omvalgsmateriale, som Klager i denne sag. I afgørelsen udtalte Ankenævnet bl.a.:

> *'Det er endvidere Nævnets vurdering, at selskabet i det fremsendte materiale behørigt informerede klageren om risikoen ved at overgå til markedsrentepension, herunder bortfald af ydelsesgaranti.'*

Som supplement hertil henvises til, at det på generalforsamlingen i 2011 (Bilag 5) blev sagt meget tydeligt, at ydelserne kunne falde på grund af levetider - vel at mærke i gennemsnitsrente. Formanden oplyste således på given foranledning:

> *'Jeg vil imidlertid gerne understrege, at vores advokats analyse af FSP's aftalegrundlag forte os til samme konklusion som Sampension - nemlig at der er tale om såkaldte genkaldelig aktuarmæssige garantier. Det betyder på almindeligt dansk, at hvis det mod forventning skulle vise sig, at FSP Pension ikke kan leve op til de endelige kapitalkrav i Solvens II, har FSP mulighed for at rette henvendelse til Finanstilsynet og anmode om at få garantierne fjernet.'*

Og videre fremgår:

> *'... Hvis omvalget ikke bliver en succes, kan det ultimativt betyde, at FSP må kontakte Finanstilsynet. Dette kan resultere i, at garantierne fjernes helt, eller dækningerne nedsættes, således at solvenskravene kan overholdes.'*

Det må på denne baggrund have stået Klager klart, at når ydelserne kunne blive nedsat i gennemsnitsrente kunne dette også ske i markedsrente.

4.1.3. Klart for Klager at beregningsgrundlaget kunne ændres
Klager modtog i forbindelse med optagelse i selskabets det for dem gældende regulativ. Regulativerne er vedtaget af generalforsamlingen, og gældende regulativer lå tilgængeligt på selskabets hjemmeside på omvalgstidspunktet, ligesom kunderne ved login på selskabets medlemsportal kunne se, hvilket regulativ, de var omfattet af.

Det fremgår af regulativets § 8. at:

> *'Pensionernes størrelse og værdi beregnes i overensstemmelse med det til enhver tid gældende tekniske grundlag, som er anmeldt til Finanstilsynet.'*

Det var derfor ikke ukendt for Klager, at Klagers ydelser var beregnet ud fra et beregningsgrundlag. Det anmeldte beregningsgrundlag indeholder en lang række formler og forudsætninger, hvoraf levetidsforudsætninger blot er en af dem. Samtidig udtrykker formuleringen 'til enhver tid gældende' klart, at alle faktorer i beregningsgrundlaget kan ændres.

Samtidig blev det som ovenfor omtalt på FSP Pensions generalforsamling i 2011 (Bilag 5), at garantierne kan fjernes helt, eller dækningerne nedsættes ligesom det blev oplyst, at der i gennemsnitsrente var tale om genkaldelig aktuarmæssige garantier. Det må på denne baggrund have stået klart at der kunne blive tale om ændring af beregningsgrundlag selv i gennemsnitsrente og dermed også i markedsrente.

Da det ikke fremgår andre steder af omvalgsmaterialet, at der alene kan ske ændring af rentefaktoren, mener selskabet ikke, at klager med rimelighed kan godtgøre, at de ikke vidste, at beregningsgrundlagt kunne ændres og føre til lave pensioner.

Selskabet bestrider, at Klager ikke var informeret om levetidernes betydning for deres pensionsordning.

Selskabet finder samlet set ikke, at Klager har godtgjort, at deres forudsætninger forud for Pensionsvalg 2011 er bristede eller urigtige.

4.2. Foreligger der væsentlighed?
Vi medgiver, at fokus i omvalgsmaterialet har været på risikoen ved afkastet. Dette forhold omtales også kort i Finanstilsynets afgørelse af 2. april 2014, men Finanstilsynet har ikke fundet anledning til påtale heraf.

Baggrunden for, at der er fokus på afkastet er, at netop afkastrisikoen udgør langt den største risiko for kunder med markedsrenteprodukter, da ethvert tab reducerer depotet. Kunden kan med andre ord miste sine opsparede midler, hvilket kan have meget vidtrækkende betydning for pensionsydelsen. I modsætning hertil vil faktorerne i beregningsgrundlaget - herunder levetidsrisikoen - ikke reducere depotet og har derfor langt mindre betydning. De beregningsfaktorer, som med Pensionsvalg 2011 blev ugaranterede, blev derfor af selskabet anset for det mindre i det mere. Kunderne har således ikke mistet nogen værdi af deres opsparing.

Desuden havde levetidsrisikoen i 2010/2011 ikke samme betydning, som i dag. Den blev derfor anset for mindre væsentlig i forhold til muligheden for et højere afkast i markedsrente. Et omvalgsmateriale skal kun oplyse om væsentlige fordele og ulemper.

Der var ikke i 2011 lovregler eller administrative forskrifter om omvalg. Disse er først kommet i 2014 med lov om finansiel virksomhed § 60 A. Og først i forbindelse med Finanstilsynets udtalelse af 11. december 2014 er der kommet retningslinjer om oplysninger om levetidsrisikoen ved omvalg.

Det efter selskabets opfattelse formodningen i mod sig, at klagere, som har modtaget reguleringsbreve i 2011 eller 2012 ikke allerede dengang fandt anledning til at reagere, dersom forudsætningen omkring overtagelse af levetidsrisiko var så væsentlig og bestemmende for Klager, som Klager anfører.

Selskabet bestrider på denne baggrund at netop levetidsforudsætningerne har været en bestemmende, væsentlig forudsætning for kunderne ved omvalget.

4.3. Har oplysninger om levetidsrisikoen været bestemmende for Klager?
Klager anfører, at de ikke ville have gennemført omvalget, hvis de havde fået oplysninger om levetidsrisikoen. Dette er imidlertid ikke godtgjort af Klager, og det er efter selskabets opfattelse heller ikke sandsynligt, at de ikke ville have gennemført omvalget.

Levetidsrisikoen var ikke på daværende tidspunkt en væsentlig faktor. Den skønnedes at kunne opvejes af det højere afkast i markedsrente. Der var derfor god grund til at omvælge til et markedsrenteprodukt, selv om levetidsrisikoen overgik til Klager. Dette har efterfølgende vist sig, at levetidsrisikoen er større og de fremtidige afkast mindre, men det kunne man ikke forudse i 2011. Selskabet finder det derfor sandsynligt, at Klager ville have gennemført omvalget, selv om de havde været eksplicit oplyst om levetidsrisikoen.

Selskabet mener, at det har formodningen mod sig, at forholdet skulle have været bestemmende, når kunderne har modtaget værdien af deres garantier, herunder i henhold til Finanstilsynets afgørelse af 2. april 2014, værdien af den garanti, der var knyttet til den daværende levetidsforlængelse.

Dette gælder for alle klagere, men så meget desto mere for de klagere, som ikke har fået deres pensionsydelser reguleret ned.

4.4. Vidste eller burde selskabet vide at væsentlige forudsætninger hos kunderne var bristet eller urigtige?

4.4.1. Skjulte selskabet oplysninger om levetidsrisiko?
Klager anfører, at selskabets ledelse har skjult oplysninger for kunderne i forbindelse med omvalget. Selskabet bestrider, at dette er tilfældet, da selskabet har fremlagt et omfattende omvalgsmateriale, har udarbejdet spørgsmål-svar på hjemmeside og har deltaget i informationsmøder om Pensionsvalg 2011.

Det er selskabets opfattelse, at ledelsen loyalt har delt de oplysninger, som de selv havde forud for Pensionsvalg 2011. Således var det ikke klart hverken for den ansvarshavende aktuar eller ledelsen, hvilken betydning Finanstilsynets varslede levetidsbenchmark ville få for beregning af ydelserne, da analysen først kunne gennemføres efter at Pensionsvalg 2011 var gennemført på grund af manglende oplysninger fra Finanstilsynet og It-udvikling.

Selskabet forventede i 2011, at et forventet højere afkast ville kunne dække de øgede levetider, der kunne forudses på daværende tidspunkt.

Levetiderne i FSP Pensions daværende markedsværdigrundlag (2010) var i tråd med såvel andre sammenlignelige selskaber, herunder AP Pension, som med Finanstilsynets benchmark 2010.

Dette underbygger, at FSP Pension på tidspunktet for gennemførelsen af omvalget var berettiget til at lægge til grund, at det anvendte markedsværdigrundlag var robust og betryggende.

Til støtte for, at selskabet ikke eksplicit burde have inddraget risikoen forbundet med ændrede levetidsforudsætninger i omvalgsmaterialet, henvises yderligere til, at selskabet på tidspunktet for omvalget var berettiget til at lægge til grund, at selskabets levetidsgrundlag var robust.

Samtidig kunne selskaberne ikke forudse, at Finanstilsynets nye levetidsbenchmark ville medføre en stigning i den forventede restlevetid, som for mænd modsvarer stigningen i de foregående 50 år, ligesom ledelsen ligeså lidt som alle andre kunne forudse, at renteniveauet ville fald til et niveau, som ikke tidligere er set i nyere tid. Ledelsen kunne derfor heller ikke forudse, at levetidsforudsætningerne derfor ville få en større betydning end antaget forud for Pensionsvalg 2011.

4.4.2. Udarbejdelse af omvalgsmaterialet
Selskabets ledelse havde dertil udfoldet store bestræbelser på at udarbejde et fyldestgørende og retvisende omvalgsmateriale og havde bl.a. søgt at sikre at dette også var tilfældet ved at lade en uvildig, ekstern advokat, Morten Samuelsen, gennemgå materiale. Da denne fandt materialet retvisende og fyldestgørende og udtrykkeligt udtalte, at der ikke var udeladt informationer, der var væsentlige for medlemmernes beslutning om omvalg, kunne selskabets ledelse gå ud fra, at væsentlige forhold var overset.

Under Finanstilsynets god skik inspektion i foråret 2011, gennemgik Finanstilsynets Forbrugerkontor alt omvalgsmaterialet, og bad selskabet ændre dette, eftersom Finanstilsynet ikke fandt materiale balanceret nok. Da selskabet udsendte nyt materiale på baggrund af Finanstilsynets kommentarer, og da Finanstilsynet efterfølgende har meddelt, at de ikke havde yderligere bemærkninger (Bilag 11 og 12), måtte selskabet have føje til at tro, at alle væsentlige forhold var oplyst og afdækket. Det gælder så meget mere, når Finanstilsynet, som netop i 2011 havde stort fokus på levetider, ikke stillede krav om oplysninger om levetidsrisikoen ved sin gennemgang af omvalgsmaterialet.

Selskabet finder ikke, at der er tale om en generel og væsentlig forudsætning hos Klager. Selskabet har mere end 50.000 kunder i markedsrente, heraf 12.000 kunder fra det tidligere FSP, som har gennemført samme omvalg ud fra samme oplysninger. Ud af de 12.000 kunder har ca. 350 i løbet af 2014 tilkendegivet, at netop levetiden var en væsentlig forudsætning for dem. Selskabet finder på denne baggrund heller ikke, at forudsætningen burde have været kendelig for selskabet.

På denne baggrund er det selskabets opfattelse, at det ikke i 2011 var kendt eller burde have været kendt for ledelsen i det daværende FSP Pension, at forudsætningen om, at Klager ved omvalget overtog risikoen for levetiderne på tidpunktet for Pensionsvalg 2011 var så væsentlig, at kunderne ikke ville gennemføre omvalget, hvis dette havde været klart for Klager.

4.5. Er det rimeligt at lade selskabet bære risikoen for evt. urigtige eller bristede forudsætninger?

4.5.1 Selskabet kunne ikke forudse den fremtidige udvikling
Baggrunden for at Klager nu gør gældende, at deres forudsætninger om levetider er bristede eller urigtige, er en kombination af, at Finanstilsynet efter omvalget i 2011 har øget levetidsbenchmark betydeligt, og et verdensomspændende rekordiavt renteniveau.

Selskabet finder ikke, at det ville være rimeligt, at pålægge selskabet disse risici, som ingen kunne forudse ved Pensionsvalg 2011.

4.5.2 Finanstilsynet har ikke kritiseret omvalgsmaterialet
I forbindelse med Pensionsvalg 2011 gennemførte udbad Finanstilsynets Forbrugerkontor sig en række oplysninger og ved brev af 18. maj 2011 (Bilag 10) pålagde Finanstilsynet selskabet at udsende nyt og mere balanceret omvalgsmateriale.

Herudover var Finanstilsynets Livkontor involveret i omvalget, i det Finanstilsynet ved brev af 30. maj 2011 (Bilag 26) udbad sig en redegørelse for selskabets beregning af kursværn. Henvendelsen blev besvaret samme dag, og sagen gav ikke anledning til kritik fra Finanstilsynet. Selskabet henviser til, at Finanstilsynet 2 gange i løbet af maj 2011 var inddraget i Pensionsvalg 2011, og ikke fandt yderligere anledning til kritik af omvalgsmate-

rialet efter den finansielle lovgivning, herunder blev forholdet omkring levetider slet ikke berørt til trods for at Finanstilsynet netop i foråret 2011 havde fokus på den netop udsendte levetidsbenchmark.

Selskabet henviser endvidere til, at Finanstilsynet heller ikke har kritiseret omvalgsmateriale i forbindelse med tilsynssagen i 2014.

4.5.3 Kunderne er blevet fuldt kompenseret
Selskabet henviser videre til, at kunderne, der valgte om i 2011, er blevet kompenseret for de hensættelser, der var på levetider på tidspunktet for omvalg, jf. Finanstilsynets afgørelse af 2. april 2014 (Bilag 18). Disse hensættelser var udtryk for de i 2011 forventede forøgede levetider.

Kompensationsmodellen er drøftet med Finanstilsynet, der har fundet den rimelig, jf. afgørelsen. Kompensationen indebærer, at de i øvrigt tilstrækkelige hensættelser, der var foretaget i 2011 til afdækning af levetidsrisikoen, er udbetalt til Klager. Derved er Klager blevet fuldt kompenseret for de i 2011 forventede levetidsmæssige konsekvenser af omvalget.

4.5.4 Det vil være uforholdsmæssigt dyrt at tilbageføre Klagers pensionsordninger
Selskabet gør gældende, at det ikke vil være rimeligt at lade selskabet bære risikoen for en annullering af Pensionsvalg 2011, fordi der foreligger umulighed med at genanskaffe de aktiver, som lå til grund for gennemsnitsrenteproduktet til samme eller lavere pris. Hvis det overhovedet er muligt, vil det belaste selskabet med en uforholdsmæssig stor økonomisk byrde i forhold til kundernes evt. gevinst ved annullering.

Baggrunden er, at selskabet er og var 100 pct. kundeejet, og der er derfor kun de andre kunder til at betale for en evt. annullering.

Pensionsordninger i såvel gennemsnitsrente som markedsrente baserer sig på værdipapirer, som selskabet anskaffer for de forsikredes midler. Sammensætningen af aktiver afspejler aftalen og den risiko, der er for de pågældende pensionsordninger. Således vil aktivsammensætningen i gennemsnitsrente adskille sig markant fra markedsrente, hvilket jo netop var hovedargumentet for Pensionsvalg 2011. Ved omlægning til markedsrente blev aktiverne, som var anskaffet til gennemsnitsrente, afhændet til fordel for aktiver med bedre afkastmulighed. Det udgør en særlig udfordring, at der er forløbet mere end 3 år med store udsving på finansmarkeder og en til stadighed faldende rente, som nu er blevet negativ, siden afhændelsen af de aktiver, der lå til grund for Klagers gennemsnitsrenteprodukt.

4.5.5 Hvis Klager får ret til at fortryde, er de også sluppet for investeringsrisikoen
Hvis Klager får medhold i at aftalen om Pensionsvalg 2011 ikke er bindende og derfor skal tilbage til garanterede ydelser, vil det betyde, at Klager også er sluppet for den investeringsrisiko, som de fuldt bevidst overtog ved omvalget. De er sluppet for investeringsrisikoen på et tidspunkt, hvor denne risiko er blevet realiseret med lave renteprognoser, hvilket vil være urimeligt overfor de øvrige kunder og i strid med FiL § 21.

Selskabet finder, at der må udvises særlig forsigtighed med at tilsidesætte aftaler om markedsrente, da risikoen for retrospektiv spekulation hos kunden er særlig stor. Derfor er der ingen lovpligtig fortrydelsesret efter forsikringsaftalelovens §97a, fordi lovgiver ved folketingsbehandlingen fandt, at risikoen for spekulation var for høj.

5. Passivitet

Dersom det faktisk havde været en væsentlig og bestemmende - men ukendt - forudsætning for Klager, at 'ugaranteret ydelse' også indebar andet end risiko for afkast, har Klager siden den 10. december 2011 haft meget konkret viden om, at en forlængelse af de forventede levetider ville kunne medføre nedsættelse af pensionsydelserne. Det fremgik således af en meddelelse (Bilag 15), som blev udsendt til alle pensionister medio december 2011, at:

> *'Dine udbetalinger vil i fremtiden tillige blive **påvirket af stigende levetider,** som betyder, at dine **udbetalinger kan nedsættes,** hvis vi forventer, at medlemmerne generelt lever længere og skal have udbetalt alderspension i flere år. Dette indarbejdes i den nye udjævningsmekanisme.'*

Selskabet anerkender, at Klager allerede ved mail af 16. december 2011 meddelte, at han ikke ville acceptere regulering af ydelserne som følge af øgede levetider. Selskabet svarede Klager ved brev af 23. januar 2012 (Bilag 16), hvori selskabet udførligt begrunder betydningen af levetider. Klager forfulgte ikke spørgsmålet yderligere. Det forhold, at Klager alligevel ikke reagerede overfor selskabet og fremførte synspunktet om bristede forudsætninger, taler for, at forudsætningen ikke var væsentlig. Samtidig har den manglende reaktion forhindret selskabet i tidligere at indrette sig på at klager ikke følte sig bundet af den indgåede aftale.

6. Levetider

6.1. Baggrund om levetider

Der ligger til grund for livsforsikringsprodukter i såvel gennemsnitsrente som markedsrente et aktuarmæssigt beregningsgrundlag, som fastlægger de faktorer, som anvendes til beregning af pensioner mv., og som skal anmeldes til Finanstilsynet. Finanstilsynet fører tilsyn med, at selskabet overholder reglerne i Lov om Finansiel virksomhed og tilhørende bekendtgørelser, vejledninger og praksis. En af de faktorer, som indgår i selskabets beregningsgrundlag er den forventede levetid for kunderne.

Frem til 2011 var det op til selskabets vurdering, at fastsætte forventede levetider. På tidspunktet for Pensionsvalg 2011 fremgik det således af Bekendtgørelse om finansielle rapporter § 66, stk. 4, at:

'Ved opgørelse af posterne i stk. 1-3 anvendes .....de bedst mulige skøn over de involverede forsikringsrisici, herunder dødelighed og invaliditetshyppighed m.v.'

Før 2011 var reglerne for fastsættelse af forventede levetider alene overordnet beskrevet i Lov om finansiel virksomhed, § 21, hvoraf fremgik, at

'De efter § 20, stk. 1, nr. 1-5, anmeldte forhold skal være betryggende og rimelige over for den enkelte forsikringstager og andre berettigede efter forsikringsaftalerne.'

Og videre:

'De beregningselementer (rentesatser, omkostningssatser og statistiske beregningselementer), der lægges til grund ved beregning af forsikringspræmier, tilbagekøbsværdier og fripolicer, skal vælges med forsigtighed.'

Den 9. december 2010 præsenterede Finanstilsynet som noget helt nyt en levetidsmodel (benchmarkmodel). Med levetidsmodellen gjorde Finanstilsynet reglerne langt mere konkrete og kvantitative. Finanstilsynet offentliggjorde imidlertid ikke på daværende tidspunkt specifikationer af statistiske test, og derfor kunne selskabet ikke implementere benchmarkmodellen på dette tidspunkt, og kendte derfor heller ikke konsekvenserne heraf.

Den 19. maj 2011 modtog selskabet specifikation af statistisk model fra Finanstilsynet, hvorefter selskabet kunne påbegynde implementering, som krævede større systemmæssige ændringer såvel for statistisk test og beregning af egne levetider som for beregning af hensættelser på kalendertidsafhængige levetider.

Ved modelberegningen pr. 1. juli 2011 sås en mindre forskel mellem det daværende FSP Pensions markedsværdigrundlag for 2010 og modeldødeligheden. Denne var imidlertid ikke kendt på omvalgstidspunktet, hverken da det oprindelige materiale eller da det supplerende materiale blev udarbejdet. Den statistiske analyse førte til, at selskabet ved udgangen af 2011 styrkede sit markedsværdigrundlag med yderligere 50 mio. kr. som følge af ændringer i forventningen til levetidetider. Dette fremgår af side 24 nederst i årsrapporten for 2011 (Bilag 14), og skal sammenholdes med, at selskabets samlede hensættelser udgjorde mere end 9 mia. kr. Der er således under alle omstændigheder tale om en meget begrænset økonomisk konsekvens.

Den 1. juli 2011 indsendte selskabet redegørelse til Finanstilsynet med dispensation til 1. september 2011. Redegørelse for stigning i hensættelserne pga. nye levetider efter Finanstilsynets model blev indsendt til Finanstilsynet den 31. august 2011.

Finanstilsynets benchmark blev implementeret i selskabet ved anmeldelse af 31. august 2011, og først da havde selskabets aktuar og ledelse overblik over konsekvenserne af 2011-benchmarket.

Dødeligheder fastsat efter Finanstilsynets levetidsmodel blev første gang anvendt til opgørelse af hensættelser pr. 31. december 2011. For dødeligheden anvendes kønsspecifikke forudsætninger, som er fremkommet i den statistiske analyse, som FSP Pension udarbejdede og indsendte til Finanstilsynet den 1. juli 2011.

AP Pension anvender ved beregningen af pensioner og prognoser Finanstilsynets levetidsbenchmark tilpasset de særlige erfaringer, AP Pension har i forhold til levetiderne blandt AP Pensions kunder, og Finanstilsynet har ved afgørelse af 2. april 2014 (Bilag 18, s. 8) vurderet, at AP Pensions tegningsgrundlag er 'betryggende i forhold til risikoelementet dødelighed, jf. FIL § 21, stk. 1 og § 20, stk. 1, nr. 2.'

6.2. Finanstilsynet har ikke kritiseret omvalgsmaterialet

I forbindelse med Pensionsvalg 2011 gennemførte udbad Finanstilsynets Forbrugerkontor sig en række oplysninger og ved brev af 18. maj 2011 (Bilag 5) pålagde Finanstilsynet selskabet at udsende nyt og mere balanceret omvalgsmateriale.

Herudover var Finanstilsynets Livkontor involveret i omvalget, i det Finanstilsynet ved brev af 30. maj 2011 (Bilag 11) udbad sig en redegørelse for selskabets beregning af kursværn. Henvendelsen blev besvaret samme dag, og sagen gav ikke anledning til kritik fra Finanstilsynet. Selskabet henviser til, at Finanstilsynet 2 gange i løbet af maj 2011 var inddraget i Pensionsvalg 2011, og ikke fandt yderligere anledning til kritik af omvalgsmaterialet efter den finansielle lovgivning, herunder blev forholdet omkring levetider slet ikke

berørt til trods for at Finanstilsynet netop i foråret 2011 havde fokus på den netop udsendte levetidsbenchmark.

Selskabet henviser endvidere til, at Finanstilsynet heller ikke har kritiseret omvalgsmateriale i forbindelse med tilsynssagen i 2014.

Selskabet havde derfor ingen mulighed for at forudse i 2011, hvilke betydning Finanstilsynets benchmark for 2011 ville få på beregnings af ydelserne efter omvalget. Endnu mindre kunne selskabet forudse, at Finanstilsynet de kommende år hvert år ville øge kravene til de forventede levetider, og konsekvenserne heraf.

6.3. Klager er blevet fuldt kompenseret
Selskabet henviser videre til, at Klager på linje med alle andre kunder, der valgte om i 2011, er blevet kompenseret for de hensættelser, der var på levetider på tidspunktet for omvalg, jf. Finanstilsynets afgørelse af 2. april 2014 **(Bilag 18).** Disse hensættelser var udtryk for de i 2011 forventede forøgede levetider.

Kompensationsmodellen er drøftet med Finanstilsynet, der har fundet den rimelig, jf. afgørelsen. Kompensationen indebærer, at de i øvrigt tilstrækkelige hensættelser, der var foretaget i 2011 til afdækning af levetidsrisikoen, er udbetalt til klagerne. Derved er klagerne blevet fuldt kompenseret for de i 2011 forventede levetidsmæssige konsekvenser af omvalget. Selskabet kan derfor ikke imødekomme yderligere krav i anledning af levetidsforlængelsen.

7. Underliggende ordning i [andet pensionsselskab]
Klager spørger, hvad der er sket med værdien af Klagers tidligere pensionsordning i [andet pensionsselskab].

Klager havde før sin optagelse i det daværende FSP Pension en pensionsordning i [andet pensionsselskab]. I forbindelse med klagers optagelse i det daværende FSP Pension, som dengang havde et tilsagnssystem, ønskede Klager, at overføre værdien af den tidligere pensionsordning til FSP for at samle sin pensionsordning eet sted. Det var på det tidspunkt både dyrt og vanskeligt at overføre sin pensionsordning fra selskab til selskab. Ved ansættelse af medarbejdere, der allerede havde en pensionsordning i et andet selskab tilbød de daværende FSP Pension at øge tilsagnet mod til gengæld at få alle rettigheder til pensionen i det andet selskab.
...
Policen blev bibeholdt i det tidligere selskab, i dette tilfælde [andet pensionsselskab], idet der blev påtegnet at alle rettigheder til policen blev overført til selskabet. Den pension, som Klager fik i FSP Pension blev højere end den ellers ville have været, og ved overgang til tarif-system i 1993 blev ordning fastholdt på et højere niveau.

Ved udbetaling til kunden, får kunden de ydelser, som er aftalt med selskabet på baggrund af de skete indbetalinger samt den underliggende pensionsordning. Ordningen i [andet pensionsselskab] er med andre ord brugt til at betale for de ydelser, som Klager modtager fra selskabet.

Da Klager gyldigt har overdraget værdien af den tidligere pensionsordning til selskabet, og

da klager som modydelse herfor får udbetalt en aktuarmæssigt beregnet højere ydelse fra selskabet, end Klager ellers ville have modtaget, finder selskabet det godtgjort, at Klager ingen rettigheder har over den tidligere pensionsordning i [andet pensionsselskab], og derfor heller ikke har krav på oplysninger om denne ordning.

Klager, som dermed også var pensioneret inden 1. december 2012 modtog brev i december 2012 (Bilag 15) vurderes tilsvarende at have udvist ikke uvæsentlig passivitet efter modtagelsen heraf.

Selskabet finder, at det med reguleringsbrevene stod helt klart, at andre forhold end afkastet kunne påvirke pensionen. Derfor burde Klager have reageret allerede umiddelbart efter modtagelsen af brevene i Bilag 15 eller Bilag 16.

Passiviteten har i denne sag særligt vidtrækkende konsekvenser, da der jf. ovenfor foreligger umulighed med at genanskaffe de aktiver, som lå til grund for gennemsnitsrenteproduktet til samme eller lavere pris. Hvis det overhovedet er muligt, vil det belaste selskabet med en uforholdsmæssig stor økonomisk byrde i forhold til kundernes evt. gevinst ved annullering."

Klageren har i brev af 26/5 2015 til nævnet heroverfor bl.a. bemærket:

"Levetidsrisikoen".
Der blev IKKE ved informationsmødet med FSP - vist nok i maj 2011 - nævnt noget om, at HVIS man valgte markedsordningen, skulle man være opmærksom på, at der kunne være et problem med den forøgede levetid. Som almindelig pensionist har og havde vi jo ingen oplysninger eller viden om, hvor 'tæt' på FSP var på, at det kunne udløse reduktion i pensionerne. Den viden havde alene FSP.
Vi fik jo løbende orientering om, at FSP's reserver var fine, og at man befandt sig komfortabelt i 'gult felt'. Vi måtte derfor gå ud fra, at der var rigelige reserver til at dække en levetidsforøgelse.
Efter informationsmødet var det min - og åbenbart også mange andres - opfattelse, at det ALENE var afkastet, der fremover bestemte pensionsudbetalingerne.

Forældelse af krav.
Da jeg blev bekendt med problemstillingen i dec. 2011, gjorde jeg omgående vrøvl, der dog blev imødegået i jan. 2012. Inden jeg fik svaret på det, modtog jeg den årlige pensionsoversigt af 29. marts 2012, der ikke viste nogen reduktion, ligesom bestyrelsen i brev af maj 2012 skrev, at der ikke skete nogen forringelser af mine pensionsvilkår. Jeg gik herefter ud fra, at sagen var henlagt.
Dette blev bestyrket i min pensionsoversigt fra AP Pension af 28. febr. 2013, der viste, at min pension fortsatte uændret. Der var derfor ikke grund til at foretage yderligere. Ikke før AP Pension begyndte at reducere pensionen, hvorefter jeg prompte reagerede.

'Underpolicen' hos [andet pensionsselskab].
AP Pension vil åbenbart ikke oplyse, hvilke betingelser denne ordning har!! Ja, man tror det ikke! I betragtning af, at ordningen pr. ult. 2014 tilsyneladende udgør ca. 15% af min samlede opsparing, og AP Pension vil beskære min pension med ca. 20%, er det jo ikke uvæsentligt.
Efter det, jeg tidligere (fejlagtigt) har modtaget fra [andet pensionsselskab], er det min opfattelse, at beløbet står til 'kontorente', og at der i realiteten er tale om en livsvarig ordning til gennemsnitsrente — svarende til den tidligere ordning med FSP.

Hvis min antagelse er korrekt, virker den af AP Pension varslede nedsættelse af min pension endnu mere voldsom, idet det så alene er AP Pension-delen, der kan 'belastes' for nedskrivningen.
AP Pension oplyser i brev af 4. april 2014 dog primo-saldiene fra 2012, 2013 og 2014 hos [andet pensionsselskab]. Disse tal giver anledning til yderligere spørgsmål, idet den bonus på ca. 340.000,-, der er blevet tilskrevet ordningen ved mit fyldte 67. år IKKE KAN VÆRE MED i de oplyste saldi, da saldoen i 2012 tilsyneladende falder med ca. 8.000 kr. Men igen, AP Pension vil ikke give mig oplysningerne !!

Det skal understreges, at min forudsætning for at gå over på en markedsordning, var den, at jeg som investeringsrådgiver igennem mere end 30 år, vurderede, at det med risikoen af afkastet kunne jeg se igennem, men at der ikke i reserverne var reserveret til længere levealder, var ubekendt, og 'alle' ved jo at levealderen er stigende, så ville jeg ikke have skiftet pensionsordning.
Der burde på informationsmødet tydeligt have gjort klart, at det var et element, vil skulle tage med i overvejelserne.
Jeg er ikke medlem af nogen pensionistklub eller kommer til generalforsamlingerne, så jeg havde ikke m ulighed for, at høre om problemstillingen fra anden side."

Selskabet har i brev af 15/6 2015 til nævnet til dette bl.a. anført:

"Ad 'levetidsrisikoen"
I forlængelse af vores brev af 19. maj 2015, finder vi anledning til at præcisere, at levetidshensættelserne i 2011 i det tidligere FSP Pension i alt væsentligt var tilstrækkelige og markedskonforme. De tidligere hensættelser er ultimo 2014 tilskrevet depoterne på kunder, som ikke var blevet tilstrækkeligt kompenseret for at opgive deres garantier i forbindelse med Pensionsvalg 2011, i overensstemmelse med Finanstilsynets afgørelse af 2. april 2014.

Ad 'forældelse af krav'
For det første finder vi anledning til at fremhæve, at der som anført i vores brev af 19. maj 2015 både foreligger forældelse af krav, men i særdeleshed også passivitet, som vi mener, er retsfortabende. Dette gælder særligt i forhold til Klagers påstand, om at han - uagtet at det fremgik klart af omvalgsmaterialet, at den fremtidige pension var ugaranteret - ikke var bekendt med at have overtaget levetidsrisikoen ved Pensionsvalg 2011, og at han ikke ville have valgt om, dersom han havde vidst dette.

Klager anerkender, at han i hvert fald blev orienteret udtrykkeligt om overtagelse af levetidsrisikoen, da han modtog udbetalingsbrev i december 2011, idet Klager kontaktede selskabet herom. Klager foretog sig dog ikke yderligere, efter at selskabet havde givet klager en uddybende forklaring i foråret 2012. Denne manglende reaktion har ført til, at selskabet ikke har kunnet handle ud fra det forhold, at Klager ikke følge sig bundet af omvalget og begrænset sin forpligtelse. Dette må særligt gælde, når der er tale om markedsrenteprodukter, hvor kunden har risikoen. Det forhold, at pensionen ikke umiddelbart blev reguleret, kan efter selskabets opfattelse ikke tillægges nogen betydning i denne sammenhæng, da spørgsmålet vedrører Klagers kendskab til levetidsrisikoen.

Ad 'Underpolicen hos [andet pensionsselskab]
Klager anker over, at selskabet ikke vil oplyse om de nærmere vilkår for den underliggende pensionsordning i [andet pensionsselskab].

Som allerede beskrevet i vores brev af 19. maj 2015, er det helt uden betydning for Klagers nuværende pensionsordning, hvordan vilkårene i Klagers tidligere ordning var. Baggrunden for at ordningen i [andet pensionsselskab] stadig eksisterer, er, at klager for at spare betydelige overførselsomkostninger, valgte at lade pensionsordningen blive i [andet pensionsselskab], men overdrog alle rettigheder til ordningen til selskabet. Dette er dokumenteret ved fremlæggelse af bilag 27 — 28. Ordningens daværende værdi har forhøjet Klagers pensionsordning, således at Klager er blevet stillet som hvis ordningen var overført til selskabet fra [andet pensionsselskab], men uden omkostninger. Selskabet modtager herefter alle udbetalinger fra [andet pensionsselskab], og Klager har ingen rettigheder til ordningen eller udbetalinger herfra."

Klageren har i brev af 18/6 2015 til nævnet heroverfor bl.a. anført:

"Vedr. forældelse.
Jeg kender ikke forældelsesreglerne i denne type sager, men bemærker, at AP Pension 'behændigt' i bilagsoversigten undlader følgende: pensionsoversigten af marts 2012 fra FSP, bestyrelsens (FSP) brev af maj 2012 samt pensionsoversigten fra AP Pension 28. febr. 2013, der alle viser, at jeg fortsat ville modtage min oprindelige pension (ca. 292.000). Fra hvornår begynder forældelsen? Og hvornår skulle jeg egentlig have reageret?
Jeg kunne jo ikke reagere på noget, der var uændret.

'Underpolicen' [andet pensionsselskab].
Det er rigtigt, at det *var* ligegyldigt hvordan vilkårene var, idet jeg jo havde en tilsagnsordning. Det er ikke korrekt, at jeg valgte ikke at lade ordningen overføre til FSP på grund af betydelige overførselsomkostninger. Dette var ikke et aktivt valg fra min side.
Som det fremgår af brevet af 26. aug. 1997 fra FSP til mig, er det netop FSP, der beslutter at lade ordningen i [andet pensionsselskab] fortsætte efter forhandlinger med [andet pensionsselskab].

Som AP Pension skriver — og det er da naturligt — var udbetalingerne fra [andet pensionsselskab] med til at forhøje mine udbetalinger. Det var og er jo en del af ordningen.
Jeg må stadig konstatere, at den bonus på ca. 342.000,-, som blev tilskrevet min 'ordning' i [andet pensionsselskab] pension ved mit fyldte 67. år - ikke fremgår nogen steder. Det fremgår i hvert fald ikke af udviklingen på saldoen, som AP Pension har oplyst mig. (I brevet af 4. april 2014).

[Andet pensionsselskab] skriver også til mig, se vedlagte, at den opsparede bonus vil blive benyttet til at forhøje udbetalingen med.

Når jeg har tilmeldt mig markedsordningen — baseret på samme levetidsalder — er det jo, i modsætning til tilsagnsordningen *ikke ligegyldigt* hvad saldoen er, da afkastet naturligvis er et produkt af saldoen, med mindre saldoen hos [andet pensionsselskab] fortsat er en 'fastrenteordning', der i givet fald skal give forhøjede ydelser, når førnævnte bonus indgår på kontoen."

Selskabet har i brev af 29/6 2015 til nævnet til dette bl.a. anført:

"Ad forældelse
Klager spørger, hvornår, vi mener, at han skulle have reageret i lyset af, at han ikke kunne se ændringer i policen.

Vi fremhæver atter, at selskabet mener, at der både foreligger forældelse af krav, samt passivitet.

Angående passivitet har Klager anerkendt, at han i hvert fald blev orienteret udtrykkeligt om overtagelse af levetidsrisikoen, da han modtog udbetalingsbrev i december 2011. Klager foretog sig dog ikke yderligere, efter at selskabet havde givet klager en uddybende forklaring i foråret 2012.

Vi mener, at dersom Klager har ret i at dette var meget væsentligt for ham, burde Klager i foråret 2012 have forfulgt spørgsmålet, om Pensionsvalg 2011 var gyldigt i lyset af, at det stod klart for klager i december 2011, at han bar risikoen for ændringer i levetidsrisikoen.

Når dette ikke skete, mener vi for det første, at det har formodningen mod sig, at det var en så afgørende forudsætning for Klager, at han ikke overtog levetidsrisikoen, at han ikke ville have gennemført Pensionsvalg 2011 med denne viden. Dette forhold bør tillægges væsentlig betydning ved Nævnets vurdering af, om Klager har løftet bevisbyrden for at netop den manglende overtagelse af risikoen for levetidsforudsætningerne var en væsentlig og afgørende forudsætning for valget.

For det andet mener vi, at Klagers manglende reaktion på oplysningen om at levetidsforudsætninger i fremtiden kunne få betydning for Klagers pension har ført til, at selskabet ikke har kunnet indrette sig på, at Klager ikke følte sig bundet af omvalget og begrænset sin forpligtelse. Dette må særligt gælde, når der er tale om markedsrenteprodukter, hvor kunden har investeringsrisikoen. Det forhold, at pensionen ikke umiddelbart blev reguleret, kan efter selskabets opfattelse ikke tillægges nogen betydning i denne sammenhæng, da spørgsmålet vedrører Klagers kendskab til levetidsrisikoen.

Ad 'Underpolicen hos [andet pensionsselskab]
Selskabet fastholder, som allerede beskrevet i vores breve af 19. maj og 15. juni at klager endegyldigt og fuldstændigt har overdraget alle rettigheder til ordningen i [andet pensionsselskab] til selskabet, og herefter ikke har nogen rettigheder til ordningen i [andet pensionsselskab]. Vi henviser til tidligere fremsendte bilag 27 — 28."

Klageren har i brev af 8/7 2015 til nævnet heroverfor bl.a. anført:

"Vedr. forældelse.

Det er rigtigt, at vi blev orienteret om levetidsrisikoen i dec. 2011, men når man efterfølgende, som også tidligere skrevet, både i marts 2012, maj 2012, og efter fusionen med AP Pension, i marts 2013 (altså ca. 1 1/2 år efter) i sin pensionsoversigt stadig får oplyst samme pension (ca. 292.000 kr.) MÅ man da, som almindelig forbruger, gå ud fra, at det ikke bliver anderledes.

Man har jo ingen anledning til at 'lave vrøvl'.

Vedr. underpolicen hos [andet pensionsselskab].

Det er rigtigt, at rettighederne er overdraget, MEN som led i en samlet pensionsordning, OG med den klare forventning, at den omtalte bonus ville medføre en højere pension efter tilskrivning på kontoen ved det fyldte 67. år.
Det har da naturligvis aldrig været meningen, at de ca. 342.00,- kr. blot skulle 'foræres' til

pensionsselskabet.

Sagen i det hele taget burde måske have været undersøgt og drøftet indgående af FSP INDEN overgang til markedsordningen, idet det nu forekommer mig, at konstruktionen er 'noget uheldig' for alle parter."

Selskabet har i mail af 13/7 2015 til nævnet til dette bl.a. anført:

"Klagers nye brev giver os alene anledning til atter at præcisere, at spørgsmålet ikke så meget er om kravet er forældet, men om Klager har udvist retsfortabende passivitet.

Vi henviser til vores tidligere svarbreve herom, og fremhæver, at Klager ikke på den ene side med rette kan anføre, at aftalen skal tilsidesættes som ugyldig, fordi selskabet ikke som led i Pensionsvalg 2011 eksplicit har oplyst, at ændringer i levetidsforventninger fremadrettet vil kunne føre til nedsættelse af pensionen, og på den anden side kan besidde denne viden fra december 2011 uden at gøre selskabet opmærksom på, at det var så væsentlig en forudsætning, at han ikke føler sig bundet af Pensionsvalg 2011. Dette gælder så meget mere for et produkt i markedsrente, hvor det er afgørende for omfanget af den økonomiske skadevirkning, at selskabet så hurtigt som muligt kunne indrette sig herpå, i det forudsætningen, som vi tidligere har oplyst netop ikke var kendt for selskabet."

I erklæring underskrevet af klager den 4/12 1996 hedder det bl.a.:

"Erklæring vedrørende underliggende pensionspolice
jf. Pensionsregulativ - FSP afdeling A - § 28, stk. 2

1) Undertegnede erklærer herved, at jeg er bekendt med, at mit valg af overgang fra hidtidig pensionsordning - afdeling B - til ny fleksibel pensionsordning - afdeling A - indebærer, at FSP vil disponere over min underliggende pensionspolice (i et andet pensionsinstitut) som anført i § 28, stk. 2 i Pensionsregulativet for afdeling A:

Den underliggende ordning genkøbes (ophæves), hvis det er muligt, og værdien indskydes på min fremtidige pensionsordning i FSP, afdeling A. Er genkøb ikke muligt, omskrives pensionspolicen til fripolice, der overføres til min fremtidige pensionsordning i FSP, afdeling A.

2) I visse situationer kan det være en fordel, at den underliggende pensionsordning ved omskrivning til fripolice udskilles fra den fremtidige pensionsdækning i FSP, afdeling A, mod en tilhørende justering af pensionsdækningerne fra FSP. Dette indebærer, at de to pensionsordninger bliver uafhængige, og at FSP er frigjort for alle forpligtelser i relation til pensionspolicen i det andet pensionsselskab. Denne police vil dog fortsat være båndlagt med en bestemmelse om, at der ikke kan disponeres over policen uden samtykke fra Finanssektorens Pensionskasse bestyrelse, hvilket indebærer, at genkøb ikke kan finde sted, og at der skal være bestemte forhold mellem pensionsydelserne på fripolicen.

Jeg **X** bemyndiger
...
FSP til eventuelt at anvende denne supplerende mulighed (sæt kryds.)"

Af brev af 26/8 1997 fra FSP Pension til klager fremgår bl.a.:

"Du har i tilknytning til dit valg af FSP's nye fleksible pensionsordning underskrevet en bemyndigelseserklæring, hvori du erklærer dig bekendt med, at FSP har fuld dispositionsret over din underliggende pensionspolice.

FSP har efterfølgende forhandlet med det pensionsselskab, hvor din underliggende pensionspolice er tegnet med henblik på at genkøbe denne police. Det er desværre ikke lykkedes os at nå til enighed, hvorfor FSP har besluttet at lade den underliggende police fortsætte som fripolice. Denne fripolice vil herefter - på genforsikringsbasis - medgå til dækning af de ydelser, som din ægtefælle og/eller dine børn på et tidspunkt måtte modtage fra FSP.

Vedlagte konto- og pensionsoversigt angiver herefter fuldt ud dine nye pensionsdækninger efter engangsvalget pr. 1. januar 1997."

Af oversigt fra det selskab, som klageren tidligere havde pensionsordning i fremgår blandt andet:

"Udbetaling, når du går på pension
Her kan du se, hvad vi udbetaler til dig, når du går på pension. Beløbet er regnet den 11. februar 2008. Når du nærmer dig det aftalte pensionstidspunkt, kontakter vi dig.

Når du er 67 år, udbetaler vi:
- 7.644 kr. om året for skat, så længe du lever

Beløbet viser en prognose for, hvad vi forventer at udbetale til dig i dagens købekraft.
Prognosen er beregnet på basis af en række forudsætninger, bl.a. et skøn over, hvad den fremtidige rente bliver. Du kan se forudsætningerne på Netpension.

Når du er 67 år, får du også udbetalt:
- en opsparet bonus på 342.130 kr., som vi benytter til at forhøje udbetalingen med, når du går på pension."

Af klagerens mail af 16/12 2011 til selskabet fremgår blandt andet:

"Jeg kan derfor ikke acceptere, at i nu i ovennævnte brev pludselig anfører at, mine udbetalinger i fremtiden tillige kan nedsættes på grund af medlemmernes længere levealder. Det har jeg aldrig set nogen bemærkninger om, og jeg må da gå ud fra, at det er der taget højde for i reserver m.m., når man skriver til mig ved min pensions begyndelse, at det er en livsvarig pension.
Jeg forventer derfor, at udsving i min udbetalte pension alene har baggrund i resultaterne i 'markedsrente'."

Af selskabets brev af 23/1 2012 til klageren fremgår blandt andet:

"Som vi senest har redegjort for på side 3 i brochuren om FSP Pensionsvalg 2011, har vi i FSP Pension kun hinanden til at dække for garantierne. Når nye lovkrav medfører, at der skal sættes flere penge af, så kan pengene kun tages et sted fra - nemlig fra de penge, som vi ellers ville øge din pension med.

Finanstilsynet har indført et nyt, skærpet benchmark for levetider, som afspejler, at vi lever længere. Der er som nævnt i FSP kun medlemmerne selv til at finansiere de øgede udgif-

ter. Det gælder både medlemmer i gennemsnitsrente og markedsrente, hvor pensionsopsparingen i fremtiden skal dække udbetalinger i flere år. I gennemsnitsrente betyder kravene til afdækning af garantierne, at pengene skal hensættes straks - de såkaldte markedsmæssige styrkelser - og det er en af forklaringerne på, at ydelsesgarantierne i fremtiden nærmest er en garanti mod en forhøjelse af pensionsydelserne, som vi skriver på side 6 i brochuren om Pensionsvalg 2011.

I markedsrente er der ingen garantier, og det rummer den fordel for medlemmerne, at det er muligt gradvist hen over udbetalingsperioden at spare op til de længere levetider, men pengene skal fortsat indtjenes og lægges til side. Det er der intet nyt i, men i overensstemmelse med Finanstilsynets øgede fokus på reglerne for God skik vil vi i fremtiden med passende mellemrum gøre vores medlemmer opmærksom på denne afledede effekt af en i øvrigt særdeles positiv udvikling i levetiderne."

Af Finanstilsynets afgørelse af 2/4 2014 fremgår bl.a.:

"**Finanstilsynets afgørelse af 2. april 2014. Sagen har været forelagt Det Finansielle Råd**.

…

2. Sagsfremstilling

…

AP Pensions model for kompensation

Finanstilsynet anmodede AP Pension om redegørelser for forløbet af de gennemførte omvalg i 2011, 2012 og 2013. AP Pensions bestyrelse traf i efteråret 2013 beslutning om en kompensation og indledte dialog med Finanstilsynet desangående. I dialogen har AP Pension over for Finanstilsynet fremlagt en model for kompensation til de medlemmer, der har valgt om i henholdsvis 2011, 2012 og 2013, og hvor AP Pension kunne konstatere, at der ikke ved omvalgene var ydet tilstrækkelig kompensation.

I den fremlagte model tages der udgangspunkt i en kollektiv beregning indenfor de relevante kontributionsrentegrupper. For de enkelte omvalg er der ved beregningen af den endelige kompensation taget højde for:

- allerede udbetalt omvalgsbonus,
- i hvilket omfang værdien af skyggekontoen på tidspunktet for omvalg kan fradrages,
- finansiel risiko i forbindelse med gennemførslen af omvalgene,
- risikounderskud afholdt af egenkapitalen,
- selektionsrisiko

…

4. Vurdering

…

AP Pensions model for kompensation

Finanstilsynet har gennemgået principperne i AP Pensions model for kompensation til medlemmer, der har valgt om i henholdsvis 2011, 2012 og 2013. Finanstilsynet har vurderet principperne i den fremlagte model i forhold til principperne anført herover.

Det er Finanstilsynets vurdering, at modellen fremlagt af AP Pension sikrer medlemmerne en rimelig behandling af medlemmerne i overensstemmelse med principperne anført herover.

Finanstilsynet har ved vurderingen lagt vægt på, at de principper, der anvendes i modellen svarer til praksis gældende på tidspunktet for omvalgene. Det gælder for så vidt angår den kollektive tilgang til beregningerne samt mulighederne for at korrigere størrelsen af kompensationen.

På den baggrund påtaler Finanstilsynet, at AP Pension, ved omvalg for medlemmer i den daværende Finanssektorens Pensionskasse i 2011, 2012 og 2013, undlod at udbetale de merhensættelser til forventet længere levetid, som gjaldt på tidspunktet for omvalget.

Information om AP Pensions kompensationsmateriale
Finanstilsynet påbyder endvidere i medfør af § 3 i bekendtgørelse om god skik for finansielle virksomheder AP Pension at udsende informationsmateriale til alle omvalgte medlemmer fra den daværende Finanssektorens Pensionskasse. Materialet skal beskrive baggrunden for, at der gives kompensation og skal informere de berørte medlemmer om at de vil modtage kompensation. Informationsmaterialet skal udsendes i 2. kvartal 2014.

Finanstilsynet påbyder endvidere, at AP Pension inden udgangen af 2014, når de berørte medlemmer har fået tilskrevet kompensation, udsender informationsmateriale til de berørte medlemmer med besked om de konkrete økonomiske konsekvenser for medlemmet."

I brev af 4/4 2014 fra selskabet til klager fremgår bl.a.:

"Udvikling på depotet
Du efterspørger udviklingen på dit depot og vi kan i den forbindelse oplyse følgende:

	Gennemsnitsrente	**Markedsrente**	**I alt**
Primo 2012	558.675,80	3.273.992,06	3.832.667,86
Primo 2013	550.638,30	3.305.766,80	3.856.405,10
Primo 2014	539.927,35	3.189.703,65	3.729.631,00

"

Af pensionsregulativ for FSP Traditionel 2011 fremgår bl.a.:

"**Størrelsen af pensionerne og ydelserne**

§ 10. Pensionerne og ydelsernes størrelse og værdi beregnes i overensstemmelse med det til enhver tid gældende tekniske grundlag, som er anmeldt til Finanstilsynet.

Stk. 2. Ved beregning af invalidepension, børnepension, ægtefælle- og samleverpension, dødsfaldssum og ugiftesum, og det indbyrdes forhold mellem disse dækninger, tages udgangspunkt i størrelsen af den tilsvarende dækning ved overgang til afdeling FSP Traditionel den 1. januar 2010.

Stk. 3. Ydelsernes størrelse fremgår af den Konto- & Pensionsoversigt, som tilsendes hvert medlem primo året."

Nævnet udtaler:

Processuelle bemærkninger.

Nævnet har modtaget et større antal klager over selskabets omvalg i 2011. Størstedelen af klagerne har givet fuldmagt til, at en repræsentant over for nævnet fører deres

sag. Denne sag (i det følgende benævnt masseklagen) er afgjort ved blandt andet nævnets kendelse i sag 87092.

Nævnet har endvidere modtaget et antal individuelle klager over samme forhold. Nogle af disse klagere har nedlagt påstande, der afviger fra påstandene i masseklagen. Henset til sagernes faktuelle lighed har nævnet så vidt muligt behandlet masseklagen og de individuelle klager identisk, idet nævnet dog – hvor det har været nødvendigt i de individuelle klager – har taget stilling til de yderligere påstande, som måtte fremgå af den konkrete, individuelle klage.

Ret til omvalg

Af nævnets afgørelse vedrørende masseklagen fremgår bl.a.:

> "Sagens faktum i hovedtræk
> Det fremgår af sagen, at klagerne oprindeligt blev optaget i FSP Pension. I april 2011 tilbød FSP Pension klagerne at overgå til en ordning på markedsvilkår og derved opgive deres ydelsesgaranti.
>
> Den 18/5 2011 fremsendte Finanstilsynet et brev til FSP Pension, hvoraf det blandt andet fremgik, at det udsendte omvalgsmateriale i 2011 efter Finanstilsynets vurdering ikke fremstod tilstrækkeligt afbalanceret i sin beskrivelse af fordele og ulemper forbundet med et omvalg, og at selskabet burde udarbejde supplerende materiale, der blandt andet skulle indeholde en beskrivelse af, hvilke konsekvenser det havde for medlemmets aldersgruppe (erhvervsaktiv eller pensionist), om man valgte gennemsnitsrenteproduktet eller markedsrenteproduktet. For pensionister burde det beskrives, hvor lang tid det ville kunne tage for et medlem at indhente et eventuelt lidt tab.
>
> FSP Pension fremsendte på den baggrund den 14/6 2011 en supplementbrochure til omvalgsmaterialet til klagerne, der accepterede tilbuddet og overgik til markedsvilkår mod opgivelse af deres ydelsesgarantier.
>
> I FSP Pensions årsrapport 2011 blev det oplyst, at Finanstilsynet i januar 2011 havde indført en ny levetidsmodel, og at medlemmer med opsparing i markedsrente "også i fremtiden ville blive påvirket af den stigende levealder", idet deres grundlag var ugaranteret, og i brev af 10/12 2011 meddelte FSP Pension klagerne, at FSP Pension indførte en udjævningsmodel med det formål, at store udsving i afkastet udjævnedes og derfor fik en langsommere effekt på den udbetalte ydelse. Ved samme lejlighed meddelte FSP Pension, at klagernes udbetalinger i fremtiden tillige ville blive påvirket af stigende levetider, som betød, at udbetalinger kunne nedsættes, hvis FSP Pension forventede, at medlemmerne generelt levede længere og skulle have udbetalt alderspension i flere år.
>
> I september 2012 fusionerede FSP Pension med AP Pension med virkning fra 1/1 2012. Efter fusionen benyttede flere af klagerne et tilbud fra selskabet til at overgå til produktet AP Netlink.

Selskabet orienterede i breve af den 20/1 2014 hovedparten af klagerne om, at deres pensionsydelser blev sat ned. Selskabet begrundede nedsættelsen med en historisk lav rente, og at den gennemsnitlige levetid er forlænget.

Finanstilsynet anmodede selskabet om en redegørelse for, om reglerne om "god skik" i henhold til Lov om finansiel virksomhed var iagttaget i forbindelse med varslingerne i de ovennævnte breve. På baggrund af selskabets redegørelse af 6/2 2014, vurderede Finanstilsynet i brev af 24/3 2014, at der for så vidt angik de udsendte breve af 20/1 2014, ikke var "formuleringer i strid med reglerne om god skik", og at Finanstilsynet betragtede denne del af sagen for lukket.

På baggrund af blandt andet henvendelse fra klagerne og efter forelæggelse for Det Finansielle Råd traf Finanstilsynet den 2/4 2014 afgørelse vedrørende selve omvalgsproblematikken. Af afgørelsen fremgår, at FSP Pension forud for omvalget havde henlagt regnskabsmæssige styrkelser (merhensættelser) til at sikre, at medlemmernes ydelsesgarantier kunne indfries, og at medlemmerne ved omvalget i 2011 overgik til et tegningsgrundlag, som fastholdt de samme utilstrækkeligt lave levetider som tegningsgrundlaget for medlemmernes hidtidige ordning. Risikoen for, at pensionsydelserne nedsattes som følge af længere levealder i samfundet, overgik ifølge Finanstilsynet fra selskabet til klagerne ved deres opgivelse af ydelsesgarantien, og omvalgsmaterialet adresserede ifølge Finanstilsynet ikke eksplicit denne problemstilling. Finanstilsynet fastslog, at det under alle omstændigheder er egenkapitalens risiko, om der er hensat tilstrækkelige midler til at kunne dække de aftalte ydelsesgarantier. FSP Pension vurderede i forbindelse med omvalget, at klagerne blev fuldt kompenseret ved at modtage en omvalgsbonus bestående af 2 % af depotet fratrukket kursværn og eftergivelse af en skyggekonto på 1.377 mio. kr. Ifølge Finanstilsynet ville det derimod have været mere rimeligt, hvis klagerne havde medtaget værdien af hensættelserne til længere levetid. FSP Pension handlede efter finanstilsynets opfattelse ved omvalget i strid med Lov om finansiel virksomhed § 20 stk. 1, nr. 2 og § 21, stk. 1, idet kravet om - at beregningselementer for tegningsgrundlaget skal være rimelige over for den enkelte forsikringstager - ikke var opfyldt, og idet det nye tegningsgrundlag var ubetryggende med hensyn til risikoelementet dødelighed. Da flere af klagerne overgik til AP Netlink i 2012 og 2013, overgik de efter Finanstilsynets vurdering fra et tegningsgrundlag med utilstrækkelige levetider til et tegningsgrundlag med realistiske levetider, og selskabet undlod i den forbindelse at udlodde omvalgsbonus, imens de regnskabsmæssige styrkelser (merhensættelserne), der skulle kompensere for, at tegningsgrundlaget antog utilstrækkelige restlevetider, blev overført til selskabets egenkapital. Finanstilsynet påtalte på denne baggrund, at selskabet ved omvalg i FSP Pension i 2011, 2012 [AP-omvalg] og 2013 [AP-omvalg] undlod at udbetale de merhensættelser til forlænget levetid, som gjaldt på omvalgstidspunktet.

Selskabets bestyrelse traf beslutning om en udbetaling af kompensation til medlemmerne for ændringen af deres "garantier" og indledte dialog med Finanstilsynet desangående. Efter gennemgang af principperne i selskabets kompensationsmodel, i hvilken der blev taget udgangspunkt i en kollektiv beregning inden for de relevante kontributionsrentegrupper, vurderede Finanstilsynet i afgørelsen af 2/4 2014, at modellen sikrede medlemmerne en rimelig behandling. I juni 2014 fremsendte selskabet breve til klagerne med oplysninger om, hvorvidt de var berettiget til kompensation.

Den 22/4 2014 meddelte selskabet Forbrugerombudsmanden, at selskabet var indstillet på at meddele suspension af forældelsesfristen, for så vidt angik eventuelle krav om erstatning, tilbagesøgning og andre beføjelser, som pensionskunder i det daværende FSP

Pension eller disses bo måtte have i anledning af omvalgene foretaget til FSP Markedsrente, således at suspensionen udløb den 1/1 2015 uden yderligere varsel.

Parternes hovedsynspunkter
Klagerne har over for nævnet anført, at FSP Pension har undladt at oplyse om væsentlige forhold i forbindelse med omvalget i 2011, navnlig at risikoen ved længere levetider ville overgå fra FSP til det enkelte medlem, og at FSP på omvalgstidspunktet ikke havde hensættelser, som modsvarede de restlevetider, der allerede kunne påregnes. Klagerne har gjort gældende, at såfremt de havde kendt til disse konsekvenser, så havde de ikke foretaget omvalget, og kræver det følgelig kendt ugyldigt, således at pensionsordningerne tilbageføres til Gennemsnitsrente med ydelsesgaranti. De har til støtte herfor blandt andet anført, at FSP Pension på omvalgstidspunktet end ikke havde hensættelser, som modsvarede de restlevetider, der allerede kunne påregnes på daværende tidspunkt, og at klagerne havde handlet anderledes, såfremt de havde været bekendt med disse oplysninger. Klagerne er desuden utilfredse med, at der ikke efter omvalget er fremsendt individuelle beregninger eller nye prognoser for de enkelte ordninger.

Selskabet har anført, at spørgsmålet om risiko for levetidsforlængelsen er endelig afgjort ved Finanstilsynets afgørelse af 2/4 2014, og at nævnet som følge af Finanstilsynets afgørelse er afskåret fra at behandle sagen. Derudover har selskabet gjort gældende, at klagerne ikke har sandsynliggjort, at der foreligger forhold som - heller ikke efter forudsætningslæren - kan føre til, at deres i øvrigt gyldige og bindende accept af omvalg fra gennemsnitsrente til markedsrente, skal tilsidesættes. Selskabet har anført, at FSP Pension havde foretaget hensættelser, som modsvarede de restlevetider, der kunne forudses i 2011, at klagerne var fuldt orienterede om, at omvalget medførte, at deres tidligere ydelsesgaranti bortfaldt, at klagernes ydelser som følge heraf kunne blive nedsat, og at det derfor burde stå klart for klagerne, at der var andre forhold end afkastet, som kunne føre til nedsættelse af deres ydelser. Selskabet har anført, at levetidsforudsætningerne ved omvalget ikke har været en bestemmende, væsentlig forudsætning for klagerne. Selskabet har anført, at en tilbagetræden fra omvalg vil belaste selskabet med en uforholdsmæssig stor økonomisk byrde i forhold til kundernes eventuelle gevinst ved annullering, at klagerne herved slipper for den investeringsrisiko, som de fuldt bevidst overtog ved omvalget, og at dette ikke vil være rimeligt over for selskabets øvrige kunder. Endelig har selskabet anført, at nogle klagere har udvist retsfortabende passivitet.

I relation til klagernes utilfredshed med manglende individuelle beregninger af ydelser og kompensation har selskabet anført, at klagerne ikke er berettiget til at få udarbejdet og udleveret sådanne.

Afvisningspåstanden
For så vidt angår Finanstilsynets afgørelse af 2/4 2014 bemærker nævnet, at den efter sit indhold omfatter en påtale af AP Pensions udbetaling af merhensættelser og et påbud om at udsende informationsmateriale til alle medlemmer, der havde foretaget omvalg fra den daværende Finanssektorens Pensionskasse. Afgørelsen tager således ikke stilling til det civilretlige spørgsmål, som klagerne har rejst over for nævnet.

På denne baggrund finder nævnet, at vedtægternes § 2, stk. 7, der vedrører sager, som i henhold til lovgivningen er henlagt til offentlige myndigheder, ikke afskærer nævnet fra at behandle spørgsmålet om, hvorvidt klagerne kan træde tilbage fra omvalget i 2011. Nævnet har herved også lagt vægt på, at Finanstilsynet ikke ved lov har fået til opgave at træffe afgørelse om sådanne civilretlige spørgsmål.

Ret til omvalg

Det fremgår af sagen, at Finanstilsynet ved brev af 9/12 2010 til en række selskaber oplyste, at grunden til indførelsen af det nye benchmark for levetidsforudsætninger *"har været en erkendelse af, at firmapensionskasserne har været for små til selv at kunne lave meningsfulde dødelighedsanalyser, der inkluderer forventede fremtidige levetidsforbedringer."* Videre fremgår det, at "*Dette problem løses nu med udmeldingen af det af Finanstilsynet udarbejdede benchmark. Der er derfor ikke længere belæg for, at firmapensionskasser ser bort fra forventede fremtidige levetidsforbedringer, når hensættelsesgrundlagets dødelighed fastsættes."*

I Finanstilsynet brev af 18/5 2011 er det blandt andet meddelt selskabet, at det skulle udarbejde supplerende materiale til klagerne med *"En fyldestgørende beskrivelse af fordele og ulemper ved henholdsvis gennemsnitsrente- markedsrenteproduktet. Beskrivelsen skal give et sammenligneligt overblik over fordele og ulemper ved de to typer produkter."*

Ved afgørelse af 2/4 2014 vurderede Finanstilsynet, at selskabets tegningsgrundlag, som medlemmerne ved omvalget i 2011 kunne vælge om til, var *"ubetryggende for selskabet med hensyn til risikoelementet dødelighed og således i strid med FIL § 21, stk. 1 og § 20, stk. 1, nr. 2."*

Finanstilsynet anførte endvidere i afgørelse af 2/4 2014, at selskabets omvalgsmateriale *"adresserede imidlertid ikke eksplicit, at medlemmet med et ja til at overgå fra et garanteret til et ugaranteret produkt, også opgav en garanti for, at ændrede levetidsforudsætninger ikke kan nedsætte den garanterede ydelse. Det fremgik ikke af omvalgsmaterialet, at medlemmerne måtte forventes at leve betydeligt længere end forudsat på det nye tegningsgrundlag, at dette isoleret set ville betyde, at pensionsydelser efter omvalget ville blive nedskrevet. Levetidsspørgsmålet blev således ikke eksplicit berørt i omvalgsmaterialet fra 2011, og blev ved omvalget i 2012 alene omtalt på AP Pensions Q & A's via sætninger som fx 'dit grundlag ændres mht. levetid. Du vil få et mere betryggende grundlag...' til trods for, at et omvalgsmateriale skal give kunden en afbalanceret beskrivelse af omvalget og dets konsekvenser for medlemmerne."*

På baggrund af ovenstående lægger nævnet til grund, at klagerne ved omvalget i 2011 ikke blev behørigt informeret om, at de overtog risikoen for ændringer i levetiden, ligesom klagerne ikke blev informeret om, at de levetidsforudsætninger, som selskabet benyttede, på sigt kunne betyde, at selskabet måtte nedregulere pensionsprognoser og pensionsydelser på grund af nye og mere retvisende levetidsforudsætninger.

Klagernes accept af omvalget i 2011 har derfor hvilet på nogle urigtige forudsætninger, og spørgsmålet bliver herefter, om klagerne som følge heraf kan træde tilbage fra omvalget. Spørgsmålet er navnlig, om de urigtige forudsætninger var væsentlige for klagerne og kendelige for selskabet.

Nævnet finder, at oplysninger om levetidsforudsætninger må anses for væsentlige i forbindelse med et omvalg. Nævnet henviser i den forbindelse til FSP Pensions brev af 10/12 2011 til klagerne, hvori betydningen understreges, idet *"Dine udbetalinger vil i fremtiden tillige blive påvirket af stigende levetider, som betyder, at dine udbetalinger kan nedsættes, hvis vi forventer, at medlemmerne generelt lever længere og skal have udbetalt alderspension i flere år. Dette indarbejdes i den nye udjævningsmekanisme. …"*

Det er nævnets opfattelse, at reguleringerne af levetider, der blev foretaget kort efter omvalget, understøtter, at oplysningerne har væsentlig betydning. I selskabets brev af 22/2

2013 til de af klagerne, der var overgået til AP Netlink, anføres det eksempelvis blandt andet, at *"Denne ordning rummede - før overflytningen til AP NetLink - en ydelsesgaranti. Ordningen kunne derfor kun ændres fremadrettet. Men typisk vil ordningen - hvis den ikke er helt ny - være beregnet med udgangspunkt i de gamle forventninger til restlevetider, som ikke længere holder trit med virkeligheden. Det vil sige 15 til 19 år for en 65-årig mand og 18 til 19 år for en 65-årig kvinde. Men disse restlevetider ligger væsentligt under det, der i dag bliver anset for realistisk. Derfor er der ved overgangen til AP NetLink anvendt en restlevetid på 23,5 år for alle. Du havde tidligere en ydelsesgaranti baseret på for optimistiske levetidsforudsætninger, hvilket betyder, at din pensionsydelse forventeligt aldrig fremover vil blive reguleret op. Med overgangen til AP NetLink kan det beløb, som din pension starter på, være lavere end med ydelsesgarantien, men forventningen er, at den bliver reguleret til et højere niveau, så du samlet set får mere ud af din opsparing."*

Derudover har nævnet lagt vægt på, at selskabet allerede primo 2011 burde være bekendt med, at de levetidsforudsætninger, som selskabet hidtil havde anvendt, med stor sandsynlighed ikke kunne anvendes på sigt, og at det kunne have negative økonomiske konsekvenser for klagerne. Nævnet henviser til Finanstilsynets brev af 9/12 2010. I samme forbindelse fremhæver nævnet FSP Pensions nyhedsbrev fra januar 2011, hvoraf det blandt andet fremgår, at *"FSP's nuværende ordninger er således tegnet på nogle dødelighedsforudsætninger, som var gode og forsigtige for nogle år tilbage, men som nu, hvor folk lever længere, ikke længere er helt så betryggende."*

Endvidere henviser nævnet til, at selskabet i marts 2011 udarbejdede en redegørelse til Finanstilsynet *"for den forventede vej mod Solvens II med udgangspunkt i en såkaldt GAP-analyse"*, blandt andet vedrørende levetider, og at det af referat af ordinær generalforsamling i FSP Pension den 14/4 2011 fremgår, at "*Finanstilsynet har som følge af den stigende levealder indført et benchmark for levetider, der skal danne grundlag for afsættelsen af reserver til livsvarige pensioner."* Derudover fremhæver nævnet FSP Pensions årsrapport 2011, hvoraf det fremgår, at Finanstilsynets *"nye benchmark betyder, at opsparingen til livsvarige pensionsydelser skal række til flere år end oprindeligt forudsat. … Medlemmer med opsparing til markedsrente har et ugaranteret grundlag, og deres pensionsudbetalinger vil i fremtiden også blive påvirket af den stigende levealder. Hvis Pensionskassen forventer, at medlemmerne generelt lever længere og skal have udbetalt alderspension i flere år, kan det medføre behov for at ændre beregningsgrundlaget, hvilket kan føre til, at udbetalingerne kan blive sat ned, hvis det opnåede afkast ikke kan dække en længere levealder."*

Nævnet har desuden lagt vægt på, at selskabet ikke efter modtagelsen af brev fra Finanstilsynet af 18/5 2011 på behørig vis har oplyst om omvalgets konsekvenser, og at det må påhvile selskabet - som den professionelle part - at sikre sig dette i forbindelse med omvalget. På baggrund af indholdet i Finanstilsynets brev havde selskabet således mulighed for og anledning til at sikre sig, at et så væsentligt forhold som levetidsproblematikken blev omtalt. Det må i den forbindelse tillægges betydning, at oplysningen kunne ske relativt kortfattet i det supplerende informationsmateriale. Selskabets bemærkning i supplementsbrochurenom at *"Opsparing til markedsrente sker uden garantier, og der vil derfor komme år, hvor afkastet bliver negativt"* udgør således ikke tilstrækkelig oplysning herom.

Endvidere har nævnet lagt vægt på, at Finanstilsynet kritiserede det tegningsgrundlag, der var gældende før og efter omvalget i 2011.

Endelig henviser nævnet til størrelsen af nedsættelserne for de enkelte klagere. Selskabet har anført, at ca. 85 % af pensionisterne skulle reguleres ned med op til 5%, ca. 5 % skul-

le reguleres op med op til 8 %, og ca. 10 % blev ikke reguleret. Klagerne har anført, at de 85 % af medlemmerne, der ikke har modtaget kompensation, har fået reduceret deres pensionsydelser med op til 30 %. Selskabet har heroverfor fremhævet, at det er færre end 100 af de tidligere FSP-kunder, der samlet set forventes nedreguleret med mere end 20 %. Uanset hvilken størrelse, nedsættelserne nøjagtigt vil komme til at antage på sigt, er det nævnets vurdering, at et stort antal af klagerne konkret har oplevet klare forringelser af deres pensionsordninger som følge af de ændrede levetidsforudsætninger.

Nævnet finder på den baggrund, at de mangelfulde oplysninger - om levetidsforudsætningerne og om, at klagerne i forbindelse med omvalget overtog risikoen for længere levetider - må anses for en væsentlig forudsætning for klagernes accept af omvalget.

Spørgsmålet er herefter, om det er rimeligt at pålægge selskabet risikoen for disse urigtige forudsætninger.

Nævnets flertal udtaler:
Flertallet finder efter en samlet vurdering, at der foreligger sådanne særlige forhold i denne sag, at det - ud fra en samlet vurdering af hensynet til klagerne og selskabet - ikke er rimeligt at pålægge selskabet risikoen for, at klagerne traf deres beslutning om omvalg på baggrund af urigtige/svigtende forudsætninger. Flertallet finder derfor, at klagerne ikke er berettigede til at træde tilbage fra deres omvalg i 2011.

Flertallet har blandt andet lagt vægt på, at nok har selskabet haft en sådan viden om levetidsproblematikken, at det burde have stået klart, at levetidsproblematikken fremadrettet kunne få indflydelse på størrelsen af klagernes pensionsudbetalinger, men der er ikke holdepunkter for at antage, at selskabet allerede ved omvalget i 2011 kunne forudse, at Finanstilsynets varsling af levetidsbenchmark ville medføre så betydelige stigninger i de forventede restlevetider, som det efterfølgende har vist sig at være tilfældet.

Flertallet har også lagt vægt på, at en imødekommelse af klagernes ønske om at kunne fortryde deres omvalg vil indebære, at klagerne slipper for investeringsrisikoen for perioden fra 2011 til nu, hvilket kan være problematisk i forhold til selskabets øvrige kunder. Flertallet bemærker i den forbindelse, at klagerne har kendskab til, hvorledes henholdsvis det garanterede pensionsprodukt og det markedsbaserede pensionsprodukt har udviklet sig i perioden, fra de accepterede tilbuddet om omvalg, og til det tidspunkt, hvor de indgav klagen til nævnet.

Flertallet har tillige lagt vægt på, at en imødekommelse af klagernes ønske om at kunne fortryde deres omvalg vil indebære, at selskabet skal genanskaffe investeringsaktiver, som adskiller sig markant fra de aktiver, som nu findes i selskabets aktivbeholdning, og at hovedargumentet for omvalget i 2011 var en omlægning af selskabets aktivbeholdning. Flertallet har i den forbindelse lagt vægt på, at selskabet har oplyst, at det udgør en særlig udfordring at genanskaffe investeringsaktiverne, idet der er forløbet mere end 3 år med store udsving på finansmarkederne, og idet renten har været faldende siden afhændelsen af de aktiver, der lå til grund for klagernes gennemsnitsrenteprodukt.

Flertallet har endvidere lagt vægt på, at selskabet i 2011 sendte det supplerende omvalgsmateriale til Finanstilsynet inden udsendelse til medlemmerne med henblik på tilsynets stillingtagen hertil, og at Finanstilsynet efter det oplyste ikke fandt anledning til at kræve, at materialet mere eksplicit omtalte levetidsforudsætningerne.

Flertallet har endelig lagt vægt på, at selskabet fra efteråret 2013 i dialog med Finanstilsynet beregnede en kompensation for de hensættelser, der var på levetider på tidspunktet for omvalg, i hvilken der blev taget udgangspunkt i en kollektiv beregning inden for de relevante kontributionsrentegrupper, og at Finanstilsynet i afgørelsen af 2/4 2014 - efter gennemgang af principperne i modellen – vurderede, at den sikrede medlemmerne en rimelig behandling. Klagerne har først i slutningen i 2014 forfulgt sagen civilretligt.

Det, som klagerne i øvrigt har anført, findes ikke at kunne føre til et andet resultat.

Nævnets mindretal udtaler:
Henset til sagsforløbet finder mindretallet det efter en samlet vurdering rimeligt at lade selskabet bære risikoen for, at klagerne indgik aftalen på grundlag af nogle urigtige forudsætninger.

Mindretallet har blandt andet lagt vægt på, at det i 2011 burde have stået klart for selskabet, at problematikken vedrørende længere levetider og fornødne hensættelser hertil, kunne være af central betydning for klagernes beslutning om at acceptere selskabets tilbud om omvalg. Mindretallet har også lagt vægt på, at det havde været relativt let for selskabet at indføje nogle få, relevante oplysninger herom i informationsmaterialet, hvorfor selskabet også er nærmest til at bære risikoen for de negative konsekvenser, det indebærer, at selskabet ikke opfylder sin loyale oplysningspligt.

Det forhold, at selskabet fra efteråret 2013 i dialog med Finanstilsynet beregnede en kompensation for de hensættelser, der var på levetider på tidspunktet for omvalg, og at Finanstilsynet i afgørelsen af 2/4 2014 vurderede, at den sikrede medlemmerne en rimelig behandling, kan efter mindretallets opfattelse ikke afskære klagerne fra at vælge om. Mindretallet har i den forbindelse lagt vægt på, at kompensationen blandt andet har bestået af de merhensættelser til forlænget levetid, der ifølge Finanstilsynet var utilstrækkelige på omvalgstidspunktet.

Mindretallet er opmærksom på, at det kan være vanskeligt og byrdefuldt for selskabet at gennemføre de omlægninger, herunder af selskabets aktivmasse, der er nødvendige for at imødekomme klagernes ønske om at træde tilbage fra det omvalg, de foretog i 2011 - og at denne byrde må antages at blive større jo længere tid, der måtte gå fra omvalget i 2011. Mindretallet er også opmærksom på, at selskabet ønsker, at denne sag afgøres ved domstolene henset til sagens karakter og omfang. Mindretallet finder dog efter en samlet vurdering, at selskabets argumenter - herunder om hensynet til selskabets generelle økonomi og til de øvrige medlemmer - ikke i sig selv kan begrunde, at klagerne skal bære de økonomiske konsekvenser af selskabets tilsidesættelse af sin loyale oplysningspligt.

På baggrund af ovenstående finder mindretallet, at klagerne, som følge af forudsætningslæren, kan træde tilbage fra det omvalg, de foretog i 2011.

Afgørelsen træffes efter stemmeflertallet, således at klagerne ikke har krav på omvalg."

Afgørelsen om ret til omvalg træffes på samme måde i denne sag, da der ikke foreligger individuelle omstændigheder, der kan begrunde et andet resultat. Klageren har hermed ikke krav på omvalg.

33. 87953

Nedsat pensionsydelse og kompensationskravet

Efter sin gennemgang af sagen finder nævnet, at selskabet er berettiget til at regulere klagerens pension i henhold til det til enhver tid gældende beregningsgrundlag, herunder ændrede levetidsforudsætninger. Nævnet kan derfor ikke kritisere, at selskabet har nedsat klagernes pensionsydelser.

Nævnet har blandt andet lagt vægt på, at klageren ved omvalget i 2011 overgik fra et garanteret produkt til et markedsrenteprodukt, hvor ydelsen fastlægges på baggrund af et ugaranteret beregningsgrundlag. Nævnet har også lagt vægt på, at leveforudsætningerne er en del af det tekniske grundlag, der er anmeldt til Finanstilsynet. Nævnet henviser til § 10 i pensionsregulativet, hvoraf det fremgår, at "Pensionerne og ydelsernes størrelse og værdi beregnes i overensstemmelse med det til enhver tid gældende tekniske grundlag, som er anmeldt til Finanstilsynet".

Allerede fordi selskabet har handlet i overensstemmelse med det til Finanstilsynet anmeldte tekniske grundlag, har nævnet ikke grundlag for at pålægge selskabet at udbetale en kompensation, der modsvarer den regulerede levetid.

Underliggende police

Det fremgår af sagen, at klageren ved erklæring underskrevet den 4/12 1996 overgik til fleksibel pensionsordning i FSP Pension, og at han i erklæringen bemyndigede FSP Pension til at disponere over hans underliggende pensionspolice i et andet pensionsselskab. I brev af 26/8 1997 anførte FSP Pension til klageren, at det forgæves havde forsøgt at genkøbe policen hos det andet selskab, og at FSP Pension derfor havde besluttet at lade den underliggende police fortsætte som fripolice. Denne fripolice ville herefter - på genforsikringsbasis - medgå til dækning af de ydelser, som klagerens ægtefælle og/eller klagerens børn på et tidspunkt måtte modtage fra FSP Pension.

Som bemyndigelseserklæringen er udfærdiget, har klageren efter nævnets opfattelse afgivet sin dispositionsret over policen, og nævnet finder, at han som følge heraf ikke har krav på at modtage oplysninger om den underliggende police, lige som han ikke har

krav på at modtage eventuel bonus fra den underliggende police, som måtte blive tilskrevet efter, at denne pensionsordning er overdraget til selskabet.

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Klageren får ikke medhold.

Marianne Højgaard Pedersen
Formand